

Vaiettu väkivalta

Miesten kokema väkivalta
sekä mahdollisuus avun
hakemiseen ja saamiseen

Peter Peitsalo, Jussi Pekkola & Tommi Sarlin

Vaiettu väkivalta

Miesten kokema väkivalta
sekä mahdollisuus avun
hakemiseen ja saamiseen

Peter Peitsalo, Jussi Pekkola & Tommi Sarlin

SISÄLLYS

Esipuhe	5
Johdanto	6
Selvityksen toteutus	7
Kyselyn luotettavuudesta	7
Kyselyyn vastaajat	7
Miesten kokema väkivalta	8
Kenen taholta väkivaltaa on koettu	8
Minkälaista väkivaltaa on ollut	9
Miehet väkivallan kohteena	10
Väkivallan monenlaiset seuraukset	12
Auttamisen ja avun hakemisen kysymykset	14
Väkivallasta puhuminen	14
Ulkopuolinen apu miesten väkivaltakokemuksissa	15
Puheeksiottamisen tilanteet ammattilaisten näkökulmasta	17
Miten eri työmuodot soveltuvat väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseen	18
Kehittämisehdotuksia väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseksi	19
Yksityishenkilöiden ehdotuksia	19
Ammattilaisten ehdotuksia	20
Pohdinta	21
Avun ja tuen hakeminen	21
Miten väkivaltaa kokeneita miehiä tulisi auttaa	22
Lopuksi	23
Lähteet	23
LIITE I: Sähköinen kyselylomake	24
KYSYMYSPATTERISTO	24

ISBN 978-952-99055-5-3 (nid.)

ISBN 978-952-99055-6-0 (PDF)

ISSN 2489-5032

Painopaikka Premedia Helsinki Oy

Ulkoasu Grapina Oy / Petteri Rautio

Esipuhe

Miesten kokemana väkivalta on aihe, josta tiedetään lopulta melko vähän. Tilastot osoittavat, että miehet kokevat väkivaltaa, mutta ne eivät kerro juuri lainkaan miesten kokemuksista tai väkivallasta aiheutuneista seurauksista. Tarve selvittää tätä ilmiötä syvemmin on huomattu monissa Miessakit ry:n toimintamuodoissa. Miesten puhuessa elämäänsä liittyvistä haasteista koettu väkivalta nousee hyvin usein mukaan keskusteluun.

Miessakit ry haki ja sai STEA:lta (ent. RAY) rahoituksen VäkiValtaa Kokeneet Miehet -hankkeen toteuttamiseksi (2016–2018). Hanke tarjoaa apua henkistä tai fyysistä väkivaltaa kotona tai kadulla kokeneille miehille. Keskusteluapua voi saada puhelimitse, sähköpostilla, yksilötapaamisissa ja ohjatuissa vertaisryhmätapaamisissa.

VäkiValtaa kokenut mies voi keskustella omasta tilanteestaan viisi kertaa hankkeen työntekijän kanssa. Jo yksikin tapaaminen voi auttaa eteenpäin. Tämän jälkeen mies voi halutessaan osallistua myös vertaistukiryhmään, jota hankkeen työntekijät ohjaavat.

Vaikka miehiin kohdistuva väkivalta on yleistä, siitä tiedetään varsin vähän. Tästä syystä Miessakkien VäkiValtaa Kokeneet Miehet -hankkeessa päätettiin toteuttaa verkkokysely aiheesta syksyllä 2016. Tässä raportissa piirtyy monipuolinen kuva siitä, millaista väkivaltaa miehet kokevat ja millaisia oireita siitä seuraa.

Kiitos kaikille miehille, naisille ja ammattilaisille, jotka ovat vastanneet tähän kyselyyn. Erityinen kiitos niille rohkeille miehille, jotka ovat jakaneet omia kokemuksiaan väkivaltatilanteisiin liittyen. Nämä kertomukset antavat arvokasta tietoa sekä siitä, minkälaista väkivaltaa miehet ovat kokeneet, että miesten ajatuksista ja tunteista näihin tilanteisiin liittyen. Kerätty tieto mahdollistaa myös uusien auttamismuotojen kehittämisen ja siten tukee miesten hyvinvoinnin edistämistä.

Helsingissä 14.6.2017

Peter Peitsalo, Jussi Pekkola & Tommi Sarlin

Johdanto

Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee väkivallan olevan fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön, ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen. Väkivaltaa voidaan kuitenkin vähentää ja sen seurauksia lievittää. (Krug E.G., Dahlberg L.L., Mercy J.A., Zwi A. B. & Lozano R. 2005, 19, 21.) Fyysistä väkivaltaa ovat muun muassa lyöminen, esineellä heittäminen ja kiinni tarttuminen. Miehiin kohdistuva väkivalta on yleistä ja siitä saattaa seurata fyysisten vammojen lisäksi myös psyykkisiä oireita, kuten pelkoa, ahdistusta, huolta tai masennusta.

Tilastojen mukaan suurin osa väkivallan uhreista on miehiä. Miesten osuus henkirikosten uhreista vuosina 2000–2009 oli 70,1 %. Tuhansien iskujen maa -raportin mukaan runsaat 55 % miehistä on joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi 15 vuotta täytettyään; 16 % viimeisen vuoden aikana. Suurin osa miesten uhrikokemuksista liittyy fyysiseen väkivaltaan; yhteensä 47 % miehistä oli kokenut fyysistä väkivaltaa 15 vuotta täytettyään. (Heiskanen M. & Ruuskanen E. 2010, 5, 14.) Miesten kokemukset väkivallan kohteeksi joutumisesta näyttäytyvät myös Miessakit ry:n Lyömätön Linja -työssä, jossa asiakkaina ovat väkivaltaa käyttäneet miehet. Vuosien 2005–2010 asiakastilastojen tulosten mukaan 67 % asiakkaista raportoi kohdanneensa väkivaltaa kumppanin taholta. Väkivaltaa kokeneista 48 % ilmoitti kumppaninsa käyttäneen fyysistä ja 50 % henkistä väkivaltaa (Peitsalo 2011). Väkivallan uhriksi joutuminen on uhka hyvinvoinnille. Heiskasen ja Ruuskasen mukaan (2010, 23–24) väkivallan kohteeksi joutuminen lisää huolestuneisuutta väkivallasta. Väkivallan uhreiksi joutuneista miehistä 27 %:lla on viimeisimmän väkivaltakokemuksen jäljiltä psyykkisiä seurauksia, kuten vihaa, pelkoa tai masennusta.

Tuntemattoman tekemästä väkivallasta aiheutui miehille psyykkisiä seurauksia 26 % tapauksista. Tutun ja entisen kumppanin väkivallasta miehille seurasi runsaassa viidesosassa tapauksista psyykkisiä oireita, nykyisen kumppanin väkivallasta kymmenesosassa tapauksista. Miesten kriisikeskuksen loppuraportissa todetaan, kuinka väkivaltaa kohdanneet miehet kantoivat jatkuvaa huolta siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu ja milloin tilanne jälleen kärjistyy (Mustonen &

Palmu 2006, 35). Vastaava ilmiö on myös näyttäytynyt Väkivaltaa Kokeneet Miehet -hankkeen asiakastyössä.

Siitä, miten miehet kokevat väkivallan kohteena olemisen, on vain vähän tietoa. Olennaisia aiheita, joista Heiskasen & Ruuskasen (2010, 51) mukaan tulisi saada lisää tietoa, ovat muun muassa: Millaisesta väkivallasta miehet eivät halua puhua? Miten he kokevat uhriksi joutumisen? Vaikuttiko uhriksi joutuminen heidän hyvinvointiinsa? Millaiset seuraukset he kokivat vakavimmiksi? Millaisia palveluja heille tulisi järjestää? Miten miehet selvisivät kokemastaan väkivallasta? Heiskanen ja Ruuskanen (2010, 50) kirjoittavat, että Saksassa tehdyssä miesuhritutkimuksen suunnitteluvaiheessa kävi ilmi se, että väkivaltaa kokeneille miehille tarvitaan tukipalveluja. Nyqvistin mukaan miesten kriisitilannetta puolestaan kuvastaa yleisellä tasolla keinottomuus ja pelko ryhtyä ratkomaan ongelmia. Miesten on myös vaikea tunnustaa omaa heikkouttaan ja hakea itselleen apua. (Nyqvist 2006, 89, 125). Miesten kysymyksiä, joita väkivallan kohteena olemiseen liittyy, ei tunnusteta riittävän hyvin, eikä niistä myöskään puhuta julkisesti. Tämä asetelma lisää miehen itsesyytöksiä ja eristetyksi tulemisen tunnetta tilanteessa, joka näyttää ainutlaatuiselta ja hyvin harvinaiselta. Asiaa mutkistaa se, että ei ole olemassa tarvittavia palveluita, joissa mies voisi keskustella asiasta neutraalin, ammattitaitoisen henkilön kanssa. (Tapaninen P. 2010, 35).

Tämän selvityksen taustalla on Väkivaltaa Kokeneet Miehet -hanke, jonka yhtenä tarkoituksena on lisätä tietoisuutta miesten kokemasta väkivallasta sekä väkivaltakokemuksesta puhumiseen ja avun hakemiseen liittyvistä aiheista. Tavoitteena on tehdä miesten kokemaa väkivaltaa ja sen seurauksia aiempaa näkyvämmiksi, jotta miehet pystyisivät aiempaa paremmin puhumaan kokemuksistaan läheisilleen ja hakeutumaan tarvittaessa avun piiriin, ja jotta heitä työssään kohtaavat ammattilaiset osaisivat paremmin huomioida mahdolliset väkivaltakokemukset ja näistä aiheutuneet seuraukset.

Valtaosa olemassa olevasta tiedosta painottuu ensisijaisesti väkivaltakokemusten määrään. Sen sijaan selvää kuvaa esimerkiksi väkivallasta aiheutuneista psyykkisistä ja sosiaalisista seurauksista ei miesten kohdalla juurikaan ole. Toki yleisiä seurauksia tiedetään, mutta tämä aihealue vaatii myös sukupuolisensitiivistä perehtymistä, jotta tarkoituksenmukaisia tukipalveluita kyettäisiin järjestämään.

Selvityksen toteutus

Kysely laadittiin ZEF-arviointikoneella, joka mahdollisti kysymysten kohdentamisen erilaisille ryhmille sen perusteella, mihin kategoriaan vastaaja itsensä nimesi. Vaihtoehtoiset kategoriat olivat yksityishenkilöt, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset sekä muut ammattilaiset. Kysely oli auki 9.11.2016–31.1.2017 ja siitä tiedotettiin laajasti Miessakit ry:n sähköisiä kanavia pitkin. Tiedotuksessa hyödynnetyt kanavat ja ajankohdat olivat seuraavat:

- Miessakit ry:n verkkosivut / ajankohtaista osio 9.11. ja 25.11.2016
- Miessakit ry:n uutiskirje 1.12. ja 21.12.2016
- Miessakit ry:n sosiaalinen media (Facebook ja Twitter) 9.11., 25.11., 1.12. ja 21.12.2016
- Suora kontaktointi ammatillisiin yhteistyötahoihin toteutettiin marraskuun 2016 – tammikuun 2017 aikana.

Kysely piti sisällään sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Monivalintakysymysten käyttöön päädyttiin, koska niiden käyttö tekee vastaamisesta helpompaa, mikä puolestaan nostaa vastausprosenttia. Kyselyä laadittaessa oltiin tietoisia siitä, että valmiilla vastausvaihtoehdoilla ohjattiin ihmisiä vastaamaan tietyllä tavalla. Tällä on erityinen merkitys kysymyksessä, jossa kartoitettiin väkivallan seurauksia. Tässä yhteydessä vastaajille tarjottiin myös mahdollisuus kuvata väkivallasta aiheutuneita seurauksia omin sanoin.

Tässä kyselytutkimuksessa päädyttiin kartoittamaan oireita aikaisemman miesten kokemaa väkivaltaa kartoittavan varsin niukan tutkimustiedon tarjoamien viitteiden pohjalta. Kyselyssä pyrittiin selvittämään erityisesti sitä, minkälaisia tunteita sekä psyykkisiä ja sosiaalisia seurauksia väkivallan kokeminen miehille aiheuttaa. Asiakastyön pohjalta syntyneen ensituntuman mukaan kyselyssä kartoitettiin myös miehen itse-tuntoa ja ylivireysoireita, joista väkivallan kohteeksi joutuneet miehet näyttivät usein kärsivän.

Kyselyn luotettavuudesta

Kyselyn toteutuksessa pyrittiin mahdollisimman laajaan vastaajamäärään, mistä johtuen tietoa kyselystä julkaistiin laajasti Miessakit ry:n sähköisiä kanavia pitkin. Vaikka tieto kyselystä on järjestön verkkosivujen kautta ollut kaikkien saatavilla, todennäköistä kuitenkin on, että suurin osa vastaajista koostuu niistä, jotka seuraavat järjestön viestintää säännöllisesti joko uutiskirjeen tai sosiaalisen median kautta. Osa vastaajista tavoitettiin myös kumppaniorganisaatioille lähetetyn viestinnän kautta, jossa heitä pyydettiin välittämään tietoa kyselystä eteenpäin sekä organisaationsa sisällä että asiakkailleen.

Vastauksia luettaessa on hyvä huomioda se, että yksityishenkilönä vastanneista miehistä 93 % raportoi kokeneensa väkivaltaa. Vastauksissa korostui eniten lähisuhdeväkivalta, vaikka nykyisen tietämyksen mukaan miehet kokevat eniten väkivaltaa kodin ulko-

puolella. Lisäksi tähän kyselyyn vastanneista miehistä 78 % on puhunut jollekulle kokemastaan väkivallasta. Miesten osalta vastaajaryhmä on siis painottunut ensisijaisesti väkivaltaa kokeneisiin miehiin, jotka ovat puhuneet kokemastaan jollekulle. Verrattuna esimerkiksi Danielssonin (2016) esittämiin tilastoihin, käsillä olevan selvityksen kohdejoukko ei täysin vastaa laajempaa kuvaa miehistä. Sen sijaan väkivaltatilanteisiin liittyvät kokemukset ja väkivallasta aiheutuneet seuraukset ovat melko hyvin yleistettävissä koskemaan laajempaa kohderyhmää. Kyselyn kautta saadut tulokset ovat myös hyvin linjassa Väkivaltaa Kokeneet Miehet -hankkeen käytännön työstä saatujen kokemusten kanssa.

Kyselyyn vastanneista sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoista suurin osa oli naisia. Kuitenkin miesten osuus vastaajien joukossa on suurempi kuin mitä näillä aloilla miesten osuus yleisesti on. Tällä jakaumalla ei välttämättä ole suurtakaan merkitystä vastausten kannalta, sillä sote-ammattilaisten kohdalla miesten ja naisten vastaukset eivät muutamaa kysymystä lukuun ottamatta poikenneet toisistaan merkittävästi.

Kyselyyn vastaajat

Kyselyn aloitti 31.1.2017 mennessä yhteensä 235 henkilöä. Näistä miehiä oli 154 ja naisia 76. Viiden vastaajan kohdalla sukupuoli ei tullut esille. Vastaajista yksityishenkilöitä oli 141, joista miesten osuus oli 119 ja naisten 19. Kolmen vastaajan sukupuoli ei tullut esille. Sosiaali- ja terveysalan (sote) ammattilaisia kyselyyn osallistui 70 henkilöä. Miesten osuus oli 19, naisten 49 ja kahden vastaajan sukupuoli ei ole tiedossa. Muita kuin sote-alan ammattilaisia kyselyyn osallistui 19. Näistä miesten osuus 11 ja naisten kahdeksan (8).

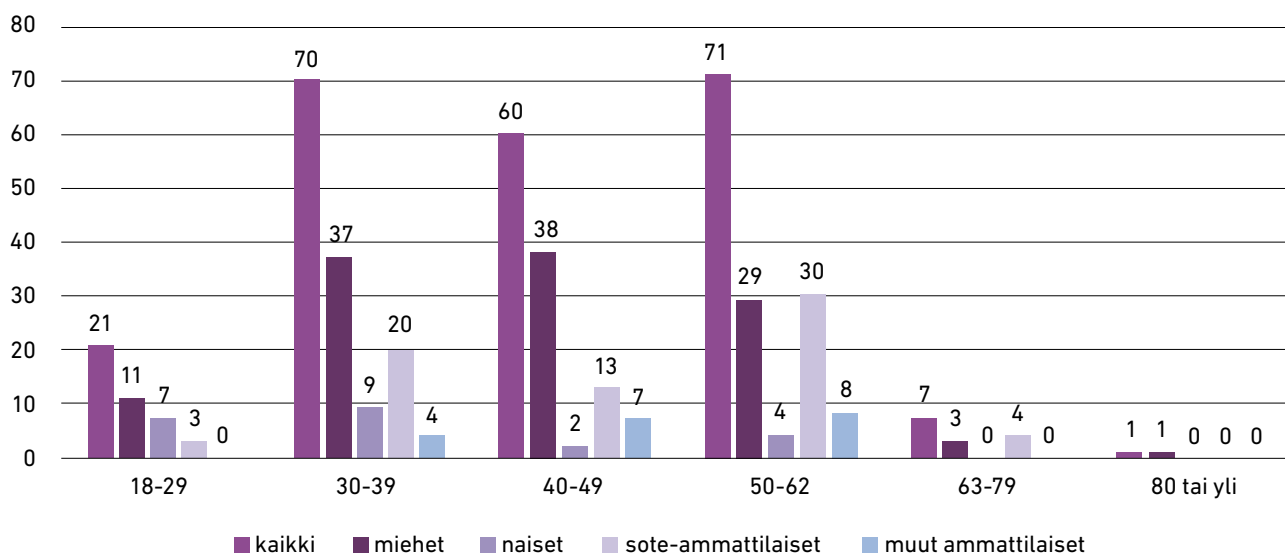
Vastaajat	lkm
Kyselyn aloittaneet vastaajat	235
miehiä	154
naisia	76
ei tietoa	5
Yksityishenkilöitä	141
miehiä	119
naisia	19
ei tietoa	3
Sote-ammattilaisia	70
miehiä	19
naisia	49
ei tietoa	2
Muut ammattilaiset *	19
miehiä	11
naisia	8
ei tietoa	0

* jotka kohtaavat työssään väkivaltaa kokeneita miehiä

Kaikille yhteisten kysymysten vastaukset on jaettu neljään vastaajaryhmään: 1) yksityishenkilöinä vastanneisiin miehiin, 2) yksityishenkilöinä vastanneisiin naisiin ja niihin, joiden sukupuolesta ei ole tietoa, 3) sote-ammattilaisiin ja 4) muihin ammattilaisiin. Mikäli ammattilaisten vastauksissa miesten ja naisten vastaukset poikkesivat merkittävästi toisistaan, on tästä erillinen maininta.

Kyselyyn vastanneista suurin osa on yli 30-vuotiaita. Yksityishenkilöinä vastanneiden miesten joukossa suurimmat ikäryhmät ovat 30–39- ja 40–49 -vuotiaat (yhteensä 57 % vastaajista). Vastaavassa naisten ja niiden, jotka eivät ilmoittaneet sukupuoltaan joukossa ikäjakauma painottuu alle 40-vuotiaisiin. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten joukossa suurin yksittäinen ikäluokka oli 50–62-vuotiaat, joiden määrä oli lähes puolet kyseisestä vastaajaryhmästä. (kuva 1)

Kuva 1 Vastaajien ikäjakauma

Miesten kokema väkivalta

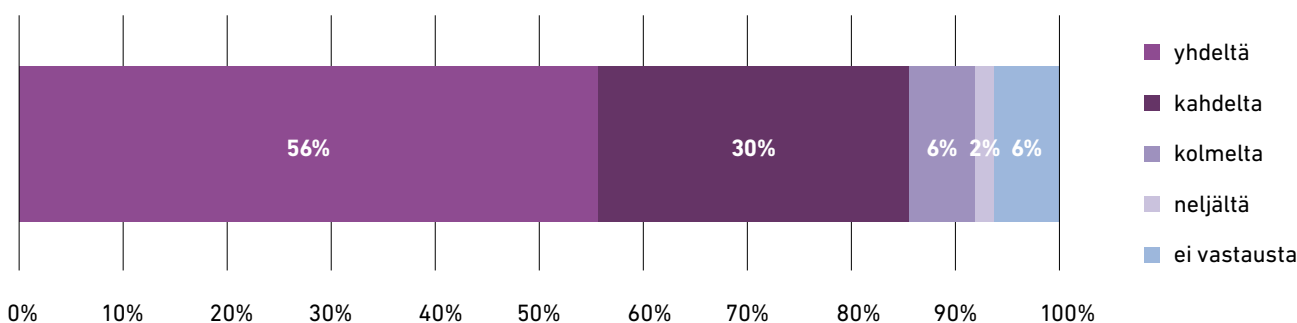
Yksityishenkilöinä vastanneilta miehiltä tiedusteltiin, ovatko he kokeneet väkivaltaa. Mikäli vastaus oli myönteinen, kysyttiin heiltä, kenen taholta väkivaltaa on koettu, väkivallan muodoista ja seurauksista sekä onko heillä ollut tarvetta puhua kokemuksistaan. Väkivallasta puhumiseen liittyen tiedusteltiin myös, ovatko he puhuneet siitä ja jos ovat, kenelle. Lisäksi kysyttiin, onko heille tarjottu mahdollisuutta puhua väkivaltaan liittyvistä kokemuksista. Väkivallan koki-joita pyydettiin myös kirjoittamaan vapaakenttään väkivaltatilanteeseen/-tilanteisiin liittyvistä kokemuksista, tunteista tai ajatuksista.

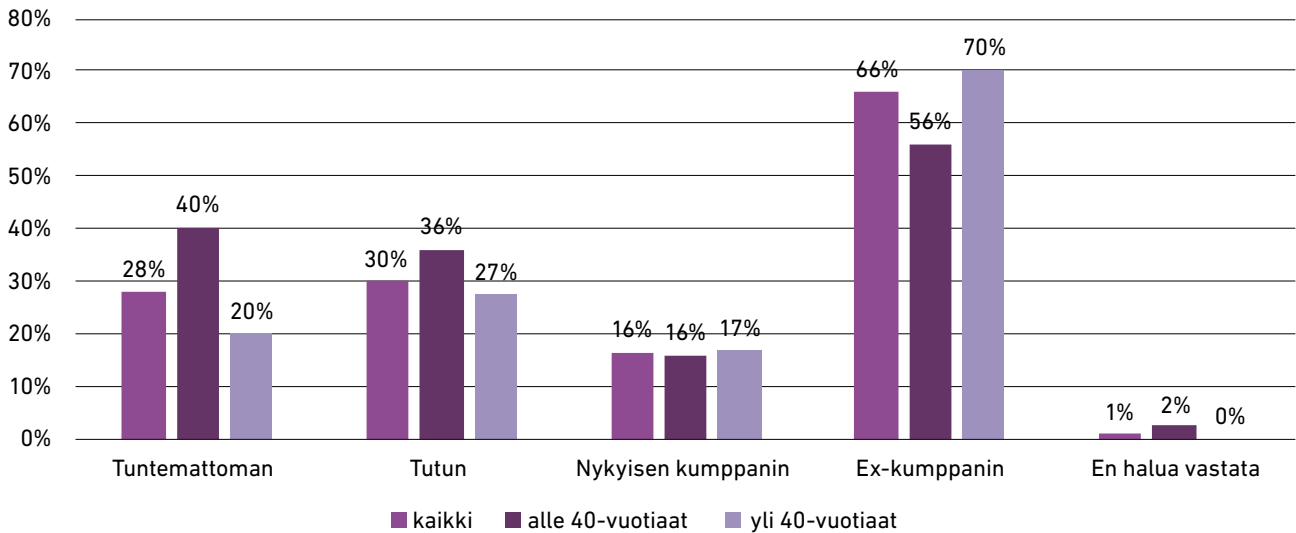
Kyselyyn yksityishenkilöinä vastanneista miehistä, suurin osa (93 % / 111 henkilöä) oli kokenut väkivaltaa. Heistä 56 % ilmoitti kokeneensa väkivaltaa yhdeltä taholta. Vastaajista 30 % ilmoitti kokeneensa kahdelta, 6 % kolmelta ja 2 % neljältä eri taholta. Vastaajista 6 % ei halunnut vastata kysymykseen. (Kuva 2).

Kenen taholta väkivaltaa on koettu

Suurin osa (66 %) vastaajista raportoi kokeneensa väkivaltaa entisen kumppaninsa taholta. Entisen kumppanin tekemän väkivallan prosentuaalinen osuus oli selvästi suurempi 40 vuotta täyttäneiden miesten joukossa

Kuva 2 Moneltako eri taholta vastaajat ovat kokeneet väkivaltaa

Kuva 3 Kenen taholta väkivaltaa on koettu (N=111)

verrattuna alle 40-vuotiaisiin. Vastaavasti tuntemattoman taholta koettu väkivalta oli huomattavasti yleisempää alle 40-vuotiaiden miesten keskuudessa. Sen sijaan nykyisen kumppanin taholta koettuun väkivaltaan miesten iällä ei näyttänyt olevan merkitystä. (Kuva 3.)

Mikäli väkivaltaa oli koettu kahdelta taholta, yleisin yhdistelmä oli ex-puoliso/tuttu (N=12). Tuttu oli useimmiten samasta koulusta, työpaikalta tai opinnoista oleva henkilö. Usein tutuksi kirjattiin myös kaveri. Tuttu oli seitsemän vastaajan mukaan oma vanhempi (isä hieman useammin) tai oma sukulainen. Myös entisen puolison kaveri tai sukulainen mainittiin väkivallan tekijöinä.

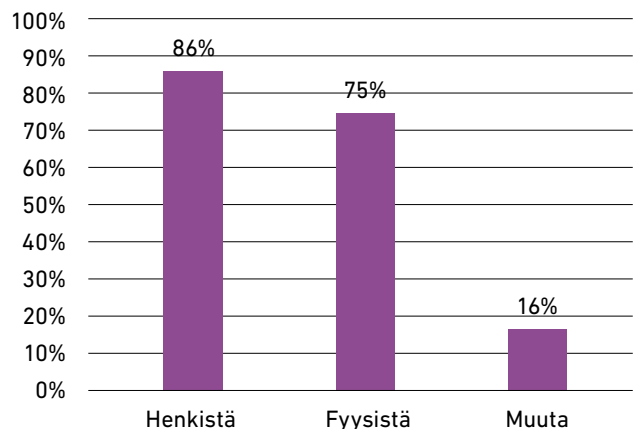
Kuva 4 Väkivallan tekijöiden yhdistelmät, kun väkivaltaa on koettu kahdelta taholta

	N=
ex-puoliso / tuttu	12
ex-puoliso / tuntematon	8
tuntematon / tuttu	6
ex-puoliso / nykyinen puoliso	4
nykyinen puoliso / tuntematon	3

Mikäli väkivaltaa oli koettu kolmelta eri taholta, yleisin yhdistelmä oli ex-puoliso, tuntematon ja tuttu (N=6). Näistä kahdessa tapauksessa tuttu väkivallan tekijä oli joko äiti tai isä. Myös koulu- ja työkaveri mainittiin tekijöinä. Vastauksissa, joissa väkivaltaa oli koettu useammalta kuin yhdeltä taholta, kuvastui yleensä aikaisemmin lapsuudessa, nuoruudessa tai varhaisaikuisuudessa koettu väkivalta yhdistettynä aikuisiällä koettuun väkivaltaan. Vastaajajoukossa selvästi harvinaisempaa näytti olevan aikuisiällä useammalta eri taholta koettu väkivalta. Tämä selittyy sillä, että se joukko miehistä, jotka kokevat väkivaltaa useammalta eri taholta, ei ole vastannut kyselyyn.

Minkälaista väkivaltaa on ollut

Vastaajista 86 % (96 miestä) on kokenut henkistä ja 75 % (83 miestä) fyysistä väkivaltaa. 16 % (18 miestä) vastaajista on kokenut muunlaista väkivaltaa. Pelkästään henkistä väkivaltaa oli kokenut 14 % (15 miestä) vastaajista, vain fyysistä 7 % (seitsemän miestä) ja muuta 1 % (yksi mies). 62 % (64 miestä) vastaajista ilmoitti kokeneensa sekä henkistä että fyysistä väkivaltaa. Henkisen ja muun väkivallan yhdistelmää oli kokenut 5 % (viisi miestä). Pelkästään fyysisen ja muun väkivallan kokijoita ei vastaajien joukossa ollut.

Kuva 5 Minkälaista koettu väkivalta on ollut

Henkinen väkivalta on ensisijaisesti ollut *huonommuuden* osoittamista (N=37). Tätä on tapahtunut muun muassa nimittelemällä, mitätöimällä ja alentamalla toista. Panettelu tai toisen ihmisen mustamaalaaminen kuuluvat myös tähän luokkaan. Hyvin yleisesti vastauksissa nousi esille *välineellinen väkivalta*, jossa tarkoituksena oli saada toinen toimimaan tietyllä tavalla (N=32). Yleisimmin tämä oli uhkailua tai toisen alistamista. Myös kontrollointi, provosointi ja painostus sisältyvät tähän. Viimeinen muoto oli *yleinen henkinen vahingoittaminen* (N=5), joka konkretisoitui toisen valvottamisena, kiusaamisena, asiattomana kielenkäyt-

tönä sekä pahantahtoisena suhtautumisena ja käyttäytymisenä toista kohtaan. Valvottaminen sinänsä voisi sisältyä myös fyysiseen väkivaltaan.

Fyysinen väkivalta piti sisällään hyvin monenlaista toista ihmistä vahingoittavaa ja/tai tämän fyysistä koskemattomuutta loukkaavaa toimintaa. Tyypillisin teko, josta miehet mainitsivat, oli lyöminen (N=25). Muita selkeästi korkeampi määrä selittyy varmasti osittain sillä, että sitä todennäköisesti tapahtuu muihin verrattuna enemmän niin kadulla kuin kotioiloissakin. Seuraavaksi yleisimpiä väkivallan muotoja olivat tavaroilla heittäminen (N=9), raapiminen (N=9), potkiminen (N=8) ja läpsiminen (N=8). Kuudessa vastauksessa väkivallan muodoksi mainittiin ”kimppuun käyminen”. Miehet kokivat myös jonkin verran myös tönimistä (N=4) ja hiuksista kiinniottamista (N=4). Muita mainittuja olivat muun muassa luunapit, kuristaminen, repiminen, pureminen ja sylkeminen.

Luokkaan ”muu” sisältyy vastausten perusteella epäsuoraa, seksuaalista ja taloudellista väkivaltaa. Epäsuora väkivalta piti sisällään perättömiä puheita vastaajasta, lasten kautta tapahtuvan huoltokiusaamisen ja esineiden tuhoamisen. Seksuaalinen väkivalta oli esimerkiksi vähättelyä ja haukkumista.

Miehet väkivallan kohteena

Väkivaltaa kokeneita miehiä pyydettiin kirjoittamaan väkivaltilanteeseen/-tilanteisiin liittyvistä kokemuksista, tunteista tai ajatuksista. Vastauksia saatiin yhteensä 68. Vastauksissa väkivaltilanteet ja näihin liittyvät kokemukset näyttävät monin eri tavoin. Lähes kaikissa vastauksissa väkivaltilanteita kuvattiin konkreettisesti tapahtumien tai toisen ihmisen toiminnan kautta. Osassa vastauksia käsiteltiin myös tilanteiden herättämiä tunteita sekä omia toimintatapoja. Kuvauksia yhdistää kautta linjan uhripositio, eli väkivaltilanteita kuvataan nimenomaan väkivallan kohteena olleen henkilön näkökulmasta. Vastavuoroisuutta väkivaltakuvauksissa oli vähemmän, mutta tätä todennäköisesti ohjaa käytetty kysymyksenasettelu.

Aineistosta oli löydettävissä neljä laajempaa kokonaisuutta, joita miehet väkivaltilanteiden kuvauksissa käsitelivät. Nämä olivat lapsuuteen ja nuoruuteen liittyvät väkivaltakokemukset, väkivallan kohteena oleminen, isyyteen kohdistuva väkivalta sekä väkivaltilanteisiin kietoutuvat tunteet.

Väkivaltakokemukset lapsuudessa ja nuoruudessa

Kahdeksassa vastauksessa käsiteltiin lapsuudessa ja nuoruudessa koettua väkivaltaa kavereiden ja itselle tuntemattomien miesten taholta. Useimmiten vastauksissa korostui ”turpaan saaminen” joko itseä vanhemmalta pojalta tai vaihtoehtoisesti poikajoukolta. Kahdessa vastauksessa syyksi väkivaltaan nimettiin oma erilaisuus verrattuna toisiin. Vastaaaja joko näytti jollain tapaa erilaiselta kuin muut tai hän kuunteli erilaista musiikkia. Yhdessä vastauksessa lapsuuden ajan väkivaltakokemukseksi muodostui ympärileikkaus.

■ Muistan edelleen lapsuudesta kolme tilannetta, joissa jouduin fyysisen väkivallan kohteeksi. Kahdella kerroista tekijä oli yksittäinen, minua muutaman vuoden vanhempi poika. Kerran tekijä oli suunnitelleen saman ikäisten poikien porukka. Yhteistä tilanteille oli pelon ja nöyryytyksen tunteet kun toinen otti minut fyysisesti hallintaansa, enkä pystynyt puolustautumaan. Tilanteet eivät palaa spontaanisti mieleen mutta muistan ne edelleen hyvin. Olin vihainen tekijöille ja jonkin verran vihaisuutta herää nytkin kun muistelen tilanteita.” **Mies 30–39-vuotta**

■ Nuorempana minulle ei kotikaupungissani annettu mahdollisuutta olla tavallinen nuori, koska pukeuduin eri lailla ja kuuntelin erilaista musiikkia kuin suurin osa muista nuorista. En ollut syrjäytynyt tai yksinäinen, mutta kasvoin rikkinäisen itsetunnon kanssa.” **Mies 18–29-vuotta**

Pienen, mutta vastausten sisällön perusteella merkittävän joukon, muodostavat ne miehet, jotka ovat kokeneet väkivaltaa omalta isältään (N=3). Näissä kertomuksissa isä kuvataan nopeasti pienistä asioista raivostuvaksi, fyysistä rangaistusta käyttäväksi tai kotia tyrannisoivaksi mieheksi, joka esittää kodin ulkopuolella hyvää ihmistä. Kaikki kolme vastaajaa olivat 30–39-vuotiaita ja he kuvasivat isään liittyvää väkivaltaa muihin vastauksiin verrattuna melko laveasti.

■ Viimeisenä(kin) yhteisenä jouluna äitini oli tehnyt kaikki laatikot itse. Minä maistoin maksalaatikkoa, ja se oli todella herkullista. Sitten minä sanoin: ”Onpa hyvää maksalaatikkoa! Maista isä sinäkin.” Silloin isä sanoi: ”Komennatko sinä minua joulupöydässä?” Minä ymmärsin, mitä olisi tapahtumassa, ja nousin pöydästä sekä juoksin ovesta ulos viereisen palokunnantalon katolle istumaan. Äitini tuli kohta perässä, ja puhui minulle yli puoli tuntia, ennen kun suostuin palaamaan sisälle ja pyytämään isältä anteeksi...” **Mies 30–39-vuotta**

■ Hyvin erilainen kokemus väkivallasta liittyy lapsuudenperheeseen ja isäni, jolla oli tapana vaatia muita noudattamaan hänen sääntöjään, vähätellä toisten ymmärrystä ja ohittaa heidän kokemuksensa ja tulkintansa, ja saada hillittömiä raivokohtauksia joita hän ei koskaan pyytänyt anteeksi, eikä edes maininnut. Perheen ulkopuolella isäni näyttäytyi huolehtivaisena ja vastuullisena ihmisenä, jolla oli paljon tuttavuuksia ympäri kylää ... Olen asunut omillani viisitoista vuotta, mutta isäni väkivaltaisuus on jättänyt minuun syvät arvet, joiden vaikutus tuntuu raskaana edelleen. Kärsin univaikeuksista, minun on vaikea luottaa muihin ihmisiin ja näyttää haavoittuvuutta, koen jatkuvaa riittämättömyyden tunnetta ja olen kärsinyt pahasta masennuksesta ja itsemurha-ajatuksista sekä hankalista ja rampauttavista somaattisista oireista, joille ei tunnu löytyvän syytä. Kokemani väkivalta on ikään kuin irtautunut niistä tilanteista, joissa sitä on alun

perin tapahtunut, ja yleistynyt jollakin tapaa jatkuvasti läsnä olevaksi asiaksi.” Mies 30–39-vuotta

Aikuinen mies väkivallan kohteena

Kuvaukset (N=31), joissa aikuinen mies on suoran väkivallan kohteena, sisälsivät joko henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Useassa tapauksessa molempia. Pääsääntöisesti kuvauksissa ei käynyt ilmi se, minkälaisessa tilanteessa väkivallan kohteeksi jouduttiin tai minkälaiset tapahtumat väkivallantekoa olivat edeltäneet. Toisaalta, kysymyksenasettelussa miehiä ohjattiin vastaamaan nimenomaan väkivallan kohteena oleminen, ei toimijuuden näkökulmasta.

Suoraan mieheen kohdistuva henkinen väkivalta (N=9) liittyy saaduissa vastauksissa ainoastaan parisuhteeseen. Mainittuja henkisen väkivallan muotoja olivat manipulointi (N=2), suoraan ilmaistu pahantahtoisuus (N=2) sekä valehtelu, asioiden vääristely, haukkuminen tai väheksyntä. Parisuhteen jälkeen henkinen väkivalta tapahtui useimmiten epäsuorasti lasten kautta.

▮▮ *Henkinen väkivalta hyvin julmaa. Esim. tulee luokseni hellästi. Kuvittelen saavani suokon. Halaa ja kuiskaa korvaani: Toivon sinulle oikein paha päivää.” Mies 50–59-vuotta*

▮▮ *Henkistä avioliitossa: manipulointia, väheksymistä.” Mies 50–59-vuotta*

Mieheen kohdistunut fyysinen väkivalta (N=15) oli useimmiten lyömistä, raapimista tai esineillä heitteilyä. Kahdessa vastauksessa mainittiin myös teräaseella uhkailu tai sillä lyönti. Yhdessä vastauksessa mainittiin yritys ajaa autolla päälle. Nämä väkivaltatilanteet liittyivät kaikki joko nykyiseen tai aiempaan parisuhteeseen tai riitoihin entisen puolison kanssa.

▮▮ *Ex -kumppani kohdisti riitatilanteessa raapimista ja lyöntejä kasvoihin ja ylävartaloon.” Mies 50–59-vuotta*

▮▮ *Ex-mies uhkasi puukolla ja kuristi.” Mies 50–59-vuotta*

Vastavuoroinen väkivalta (N=5) esiintyy vastauksissa, joissa mies kertoo väkivallan olleen molemminpuolista. Myös tilanteet, joissa mies on oman kertomuksensa mukaan provosoinut toisen käyttämään väkivaltaa, ilmentävät osaltaan väkivallan vastavuoroisuutta, jossa kummallakin osapuolella on osallisuus väkivallan käyttäytymisen eskaloitumiseen. Suurin osa niistä harvoista kodin ulkopuolella tapahtuneista väkivaltatilanteista kuvattiin nimenomaan vastavuoroisina, eli vastaaja oli itse ollut joko aloittamassa tappelua tai käyttäytynyt itsekin tilanteessa aggressiivisesti.

▮▮ *Tuntemattomien osalta tulleissa pahoinpitelyissä tunnistan oman osuuteni altistumisessa tapahtuneelle. Kumpaankin tilanteeseen liittyi alkoholin*

käyttö, aamuyön tunnit ja oman empatian puuttuminen vuorovaikutuksesta.” Mies 50–59-vuotta

▮▮ *Joskus myös provosoin häntä [entistä puoli-soa] tietoisesti saadakseni hänet raivostumaan. Koin silloin ylemmydentunnetta koska pystyin säilyttämään malttini.” Mies 40–49-vuotta*

Muutama mies (N=4) kirjoitti fyysisestä tai henkisestä rajoittamisesta. Lähes kaikissa vastauksissa rajoittaminen oli fyysisen liikkumisen estämistä joko siten, että toinen asettui kehollaan tielle estäen kulkemisen, tai esimerkiksi piilottaen toisen omaisuutta. Henkistä rajoittamista kuvattiin kontrolloinniksi, johon kytkeytyi mustasukkaisuutta ja epäilyksiä.

▮▮ *Kenkäni ja ulkotakkini piilotettiin etten voinut mennä ulos, uhkailtiin itsemurhalla ja loppujenlopuksi yritettiin lyödä leipäveitsellä.” Mies 30–39-vuotta*

▮▮ *Sairaaloista mustasukkaisuutta, epäilyksiä, panettelua, valehtelua, jatkuvaa kontrollointia ja käyttämistä jne. elämä oli ns. painajaista” Mies 50–59-vuotta*

Osassa väkivaltatilanteiden kuvauksista tuli esiin se, että tekijä pyrki väkivallan avulla selkeästi saavuttamaan itselleen etua tai saamaan tahtonsa läpi. Tämänkaltainen väkivalta koostui uhkailusta (N=6), mustamaalaamisesta (N=5) sekä tarkoitushakuisesta, välineellisestä väkivallasta (N=4). Välineellinen väkivalta näyttäytyi vastauksissa erityisesti siten, että vastaaja yritettiin joko sanallisesti tai fyysistä väkivaltaa käyttämällä provosoida käyttämään itse väkivaltaa.

▮▮ *Pelottavaa, en saanut nukuttua seuraavana yönä. Väkivaltatilanteessa voimattomuuden tunne. Aluksi ajatteli että antaa toisen purkaa paha oloa, ei tajunnut että kyse oli lähisuhdeväkivallasta. Kerran väkivaltatilanteessa mietin että nyt jos löisin niin siihen jäisi, en lyönyt. Ex-puoliso härnäsi ja koitti saada minutkin lyömään häntä.” Mies 40–49-vuotta*

Mieheen kohdistuva mustamaalaaminen näyttäytyy kertomuksissa kahdella eri tavalla. Vastaaja on saatettu syyttää asioista, joita hän ei ole tehnyt. Myös syyn vierittäminen tapahtuneesta toisen harteille esiintyi muutamissa vastauksissa.

▮▮ *... Hänen mielestään olen täysin epänormaali, kun alan itkemään jos minulle karjuu tarpeeksi kauan tai minua heittää tavaroilla. Minä olen kuulemma se ongelma, koska minun pitää ope-tella olemaan loukkaantumatta ja itkemättä, jos minua kohdellaan kaltoin.” Mies 30–39-vuotta*

▮▮ *Hän käy itse päälle ja väittää että hänen päälle on käyty. välillä tilanteet tulee täysin ennalta arvaamatta. on vain yrittänyt elää tapahtumien kanssa.*

osa johtuu silmittömästä raivosta ja osa sairaanloisesta mustasukkaisuudesta.” Mies 40–49-vuotta

Uhkailu (N=6) näyttäytyy vastauksissa kahdenlaisena. Osassa uhkailut kohdistuivat vastaajaan tai hänen omaisuuteensa ja osassa puolestaan toinen uhkasi tehdä itselleen jotain. Näissä vastauksissa kodin ulkopuolella tapahtuvassa uhkailussa vastaajalta pyrittiin kiristämään väkivallan uhalla rahaa. Kotona uhkailua sävytti joko itsen tai toisen vahingoittaminen.

▀▀ *Aseman seutuvilla minulta pyydettiin rahaa. Kieltäydyin antamasta, jonka jälkeen minua uhkailtiin turpaan vetämisellä. Minua on myös muutoin uhkailtu, mutta en ole ottanut uhkailua vakavasti.” Mies 18–29-vuotta*

▀▀ *Pahimmillaan puolisoni hakee veitsen ja sulkeutuu kylpyhuoneeseen tai uhkaa ottaa yliannoksen lääkkeitä tai lähteä autolla ja ajaa rekan alle. Jossain vaiheessa tilanne laukeaa (koko episodi kestää useamman päivän) ja puolisoni kokee voimakasta syyllisyyttä. ... Olo puolisolllani on todella paha, se ei ole teatteria, tuntuu välillä että itse-murhauhka on todellinen. Kriisit voivat johtua myös parisuhteesta, pidän siitä ja perheestä sitkeästi kiinni, pidän kulissia pystyssä, mutta olen ollut valmis myös eroon.” Mies 40–49-vuotta*

Isyyteen kohdistuva väkivalta

Vastauksista nousi esiin vanhempien välisen väkivallan muoto, joka kohdentui mieheen etävanhempana (N=12). Väkivallan käyttö oli usein välillistä, lapsen kautta tapahtuvaa, jonka tuloksena oli etävanhemman ja lapsen välisen suhteen kaventuminen tai katkeaminen. Väkivallan tyypillisiä keinoja olivat etävanhemman mustamaalaaminen ja lapsen tapaamisten rajoittaminen tai tällä uhkailu. Verrattuna muuhun väkivaltaan, tässä väkivallan vaikutukset näyttäytyivät myöhemmin kuvattujen psyykkisten seurausten ohella myös miehen isyydessä sekä siinä, minkälaiset mahdollisuudet hänellä oli toteuttaa isyyttään. Väkivalta näyttäytyi tyypillisesti isän ja lapsen välisen suhteen kaventumisena tai tähän liittyvänä uhkana.

▀▀ *Myöhemmin eron jälkeen väkivalta on ollut harvinaisempaa ja luonteeltaan uhkailua, esimerkiksi lasten tapaamisen ym. suhteen. Enää en kuitenkaan koe provosoivani häntä ko. tilanteissa. Uhkailu tuntuu kuitenkin paljon pahemalta koska koen olevani heikossa asemassa lasten tapaamiseen liittyvissä kysymyksissä. Suhteeni lapsiini on ikään kuin ex-puolisoni luvan takana. Tai ainakin sellaisen kuvan hän haluaa kiistatilanteissa luoda.” Mies 40–49-vuotta*

▀▀ *Henkistä oli lapsella uhkaaminen ja manipulointi, sekä eron jälkeen tapaamisten estäminen ennen kärjääoikeuden sovittelua.” Mies 30–39-vuotta*

Väkivaltatilanteisiin kietoutuvat tunteet

Vastauksia, joissa kerrottiin tunteista, saatiin yhteensä 19. Vastausten perusteella pelon tunteet liittyivät sekä itse väkivaltatilanteisiin että sen jälkeiseen aikaan (N=10). Pelko liittyy tyypillisesti joko väkivallan kokemisen pelkoon, nöyryytyksi tulemiseen tai tiettyyn paikkaan tai henkilöihin. Tilanteisiin ja sen jälkeiseen oloon liittyi usein myös turvattomuutta, avuttomuutta ja ahdistuneisuutta. Vihan ja ärtymyksen mainitsee kaksi vastaajaa.

▀▀ *Yhteistä tilanteille oli pelon ja nöyryytyksen tunteet kun toinen otti minut fyysisesti haltuunsa, enkä pystynyt puolustautumaan. Tilanteet eivät palaa spontaanisti mieleen mutta muistan ne edelleen hyvin. Olin vihainen tekeille ja jonkin verran vihaisuutta herää nytkin kun muistelen tilanteita.” Mies 30–39-vuotta*

▀▀ *Tuntui tietenkin äärimmäisen kurjalta ja ahdistavalta, jouduin lopulta turvautumaan rauhoittaviin lääkkeisiin.” Mies 40–49-vuotta*

Tunnekuvauksista nousee ennen kaikkea esiin väkivallan lamauttava vaikutus, sillä pelko, epäusko ja ahdistus mainitaan lähes kaikissa vastauksissa. Vaikka otos on pieni, näyttäisi siltä, että lapsuuden väkivaltakokemukset jättävät syvimpiä jälkiä. Tässä aineistossa nousee esille vain isien käyttämä väkivalta. Näistä tilanteista miehet ovat myös kirjoittaneet pitkästi.

▀▀ *Omat kokemukseni ja muistoni näistä tilanteista ovat ristiriitaisia ja vaikeita; olen dissosioinut tunteitani, tuntenut syvää pettymystä, hehkuvaa vihaa ja jäätävää kauhua, inhonkaista sääliä, mutta eniten ehkä ankeaa, tyhjää, mihinkään kohdistumatonta ahdistusta. Kauhu on ehkä voimakkain ja sitkein tähän väkivaltaan liittyvä kokemus; vielä tänäkin päivänä asiat, jotka muistuttavat minua isäni raivosta, laukaisevat minussa henkiinjäämis-tason paniikkikohtauksia. ... Kokemani väkivalta on ikään kuin irtautunut niistä tilanteista, joissa sitä on alun perin tapahtunut, ja yleistynyt jollakin tapaa jatkuvasti läsnä olevaksi asiaksi.” Mies 30–39-vuotta*

Väkivallan monenlaiset seuraukset

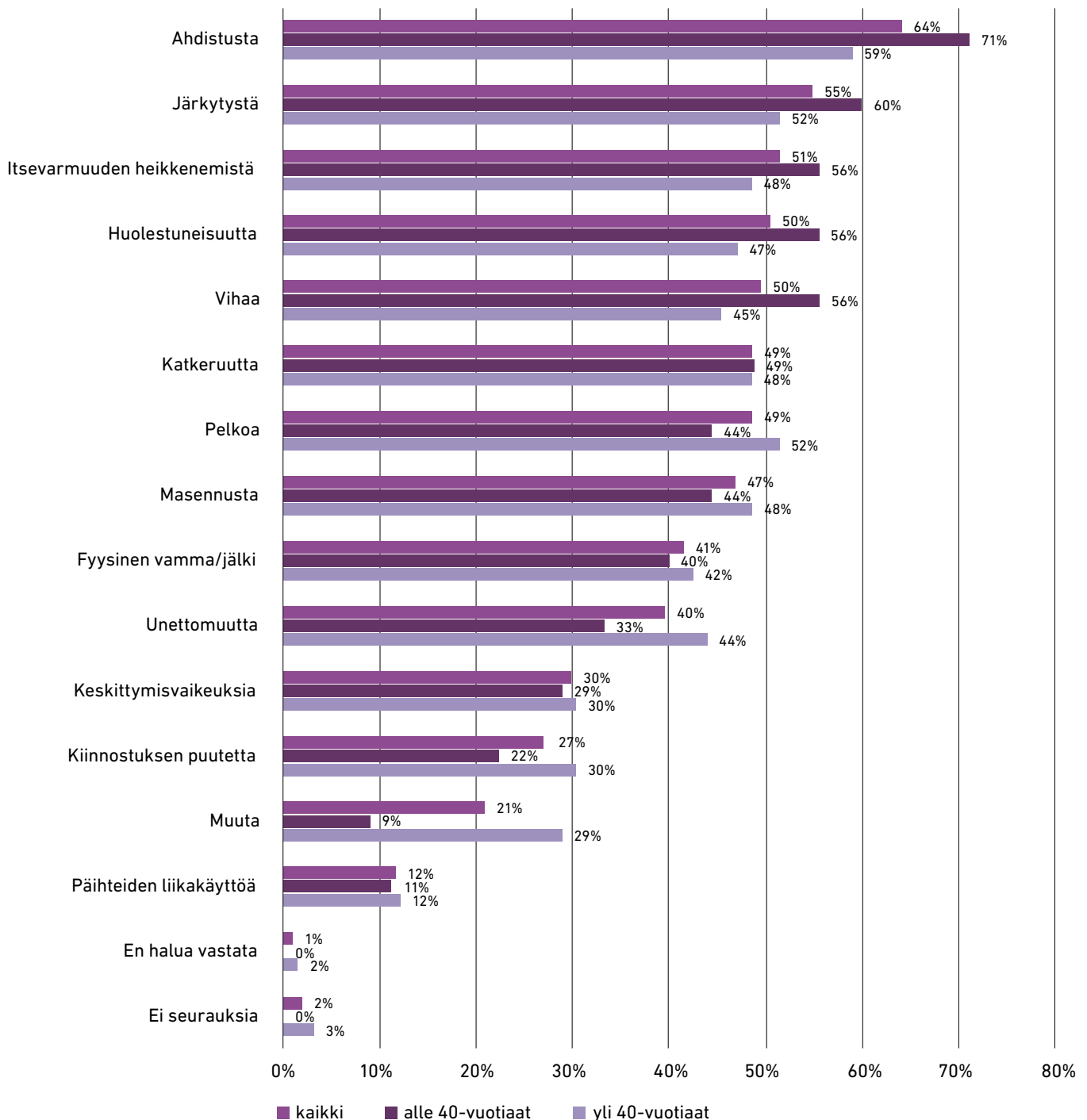
Väkivalta aiheuttaa monenlaisia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia seurauksia. Väkivallan fyysisten jälkien sijaan tässä selvityksessä on haluttu keskittyä ensisijaisesti muihin seurauksiin, joista osa on vahvasti kytköksissä myös fyysisiin oireisiin. Synnä keskittymisessä enemmän psyykkisiin ja sosiaalisiin seurauksiin on ollut se, että miesten kohdalla näistä ei ole riittävästi tietoa.

Väkivallasta aiheutuneita seurauksia kysyttiin monivalintakysymyksenä, eli vastaajalla oli mahdollisuus valita valmiista listasta useampi omaa tilannetta kuvaava vaihtoehto. Keskimäärin miehet valitsivat 5,5 vastausta. Vastaajien ikä ei vaikuttanut merkittävästi siihen, montako eri seurausta vastaajat valitsivat.

Suurin osa vastanneista miehistä (64 %) ilmoitti väkivallasta seuranneen ahdistusta. Ahdistuksen kokeminen oli vastausten mukaan yleisempää alle 40-vuotiaiden miesten keskuudessa verrattaessa yli 40-vuotiaisiin. Alle 40-vuotiaat miehet painottivat vastauksissaan enemmän tunne-elämään liittyviä seurauksia, kuten järkytystä, itsevarmuuden heikkenemistä, huolestuneisuutta ja vihaa. Yli 40-vuotiaiden vastauksissa painottuivat enemmän pelko, unettomuus, kiinnostuksen puute sekä muut seuraukset. Muissa seurauksissa vastaukset painottuivat enemmän psyykkisiin ja sosiaalisiin kuin fyysisiin seurauksiin.

Mikäli vastaaja valitsi muuta -kohdan, pyydettiin häneltä lisätietoja avokentässä. Avokenttään tuli yhteensä 23 vastausta ja niissä väkivallan seuraukset olivat joko fyysisiä (N=4), psyykkisiä (N=12) tai sosiaalisia (N=9). Fyysiset seuraukset olivat joko hajonnutta omaisuutta tai vastaajan kokemat fyysiset kivut/muutokset kehossa. Psyykkisiä seurauksia olivat muun muassa lisääntynyt itseinho, luottamuksen ja arvostuksen puute, tulevaisuuteen liittyvä huoli sekä huoli lapsista. Sosiaalisia seurauksia olivat ihmissuhdeongelmat, taloudelliset vaikeudet, salailu ja sulkeutuminen sekä viranomaisten asiattomaksi koettu toiminta.

Kuva 6 Väkivallasta seuranneita oireita ikäjakauman mukaan

Auttamisen ja avun hakemisen kysymykset

Ammatillisen avun hakemista itselle sekä omista henkilökohtaisiksi koetuista asioista puhumista on pidetty miehelle haasteellisena tehtävänä. Syitä tähän on haettu niin miehistä itsestään kuin tarjolla olevista palvelurakenteista ja -käytänteistä. Kulttuurisen, miesten toimintaa ja olemista arvottavan mieskuvan merkitys avun hakemisessa on suuri. Perinteiseen mieheyteen ei ole kuulunut oman heikkouden osoittaminen, eikä varsinkaan uhripositioissa oleminen. Toimintakyky ja miehen oma vastuu sen ylläpitämisestä ovat perinteisesti liittyneet vahvasti mieheyteen ja miehenä olemiseen. Myös hegemonisen mieskuvan näkökulmasta uhripositio on nähty riskiksi miehen sosiaalisen statuksen säilymiselle.

Pojilla ja miehillä ei ole aina ollut riittävästi mahdollisuuksia oppia tunnetaitoja, joihin muun muassa tunteiden tunnistaminen, psykologinen käsittely ja ilmaisu liittyvät (mm. Goleman 1995, 167, Cacciatore & Koiso-Kanttila 2008, 11-12). Syyksi tähän on ehdotettu muun muassa poikien pitämistä ”poikina”, jolloin osa tunneilmaisuuksiin liittyvistä emotionaalisista tarpeista ovat unohtuneet kasvattajilta. Tämä on näyttäytynyt muun muassa haasteena jakaa omia tunnekokemuksia toisten kanssa. Miesten keskinäinen sosiaalinen tuki, jossa psyykkisiä ja/tai sosiaalisia haasteita sekä näihin liittyviä kokemuksia käsiteltäisiin myös emotionaalisella tasolla, on yhä edelleen monilta osin liian vähäistä.

Väkivallasta puhuminen

Väkivaltaan liittyvät kokemukset ja niiden käsittely toisten kanssa ovat monilta osin miehille erittäin problemaattinen asia. Sen lisäksi, että väkivallan kokeminen heikentää toimintakykyä ja hyvinvointia, altistaa siitä kertomisen vaikeus häpeän ja syyllisyyden tunteille. Kyselystä saadut tulokset osoittavat väkivaltakokemuksista puhumisen haasteellisuuden. Yksityishenkilöinä vastanneista miehistä 40 % piti

väkivaltakokemuksesta puhumista toiselle miehelle tai naiselle erittäin haasteellisena (asteikolla 1–5 vastaus alle 2). Ammatillisille puhumisessa vastaava luku oli 26 %. Vastaavasti 14 % miehistä piti puhumista ammatilliselle melko helppona (asteikolla 1–5 vastaus yli 4), toiselle miehelle 12 % ja naiselle 5 %.

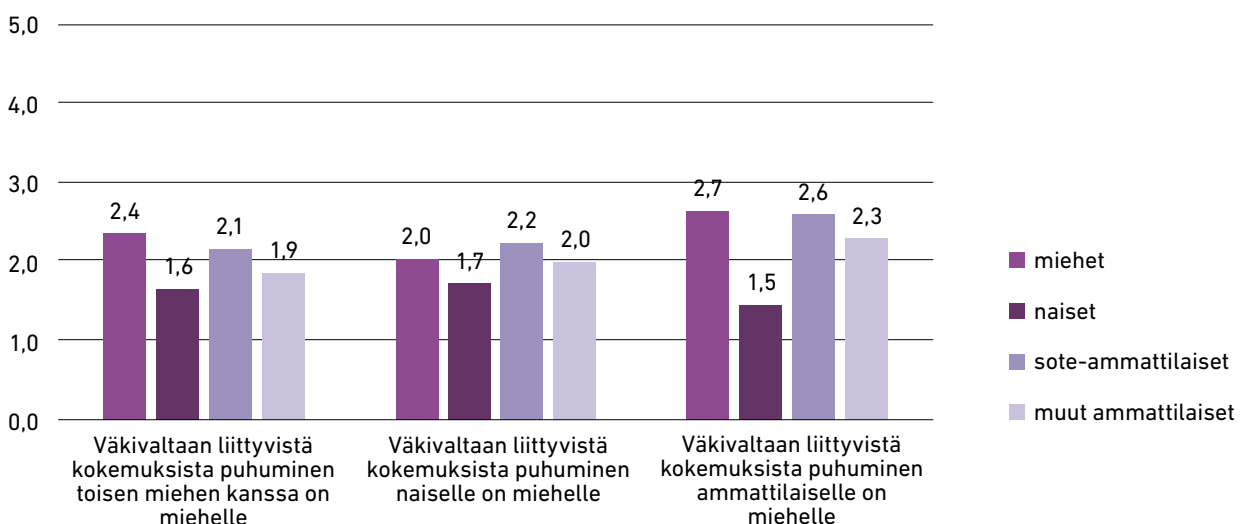
Kuva 7 Väkivallasta puhumisen helppous/haastavuus miesten kokemana

Väkivallasta puhuminen	puhuminen haastavaa (vastaus alle 2)	puhuminen helppoa (vastaus yli 4)
miehelle	40 %	12 %
naiselle	40 %	5 %
ammattilaiselle	26 %	14 %

Saatujen tulosten mukaan vaikuttaa siltä, että väkivaltakokemuksesta puhuminen on miehelle helpointa silloin, kun vastapuoli on ammattihenkilö. Huomionarvoista oli se, että puhumista toiselle miehelle pidettiin niin miesten kuin ammattilaistenkin taholta helpompana kuin naiselle. Tosin naiset ja sosiaalisen sektorin naistyöntekijät arvioivat naiselle puhumisen selvästi helpompana kuin miehelle.

Tulosten mukaan miehet itse kokevat väkivaltakokemuksesta puhumisen hieman helpompana verrattuna naisten, sote-ammattilaisten ja muiden ammattilaisten arvioon. Sote-alan ammattilaisten vastauksissa ei pääsääntöisesti ollut merkittäviä sukupuolten välisiä eroja vastauksissa. Merkittävin ero oli arvioissa, onko miehen helppo puhua väkivaltakokemuksesta naiselle. Sote-alan miesten vastausten keskiarvo oli 1,7 ja naisten 2,4; eli naistyöntekijät arvioivat puhumisen naiselle selkeästi helpommaksi kuin vastaavasti miespuoliset työntekijät.

Kuva 8 Väkivaltakokemuksesta puhumisen helppous (0 = haastavaa, 5 = helppoa)

Väkivaltaa kokeneista miesvastaajista 78 % on puhunut kokemuksestaan jollekin, monet miehistä useammalle kuin yhdelle taholle. Yleisimmin väkivaltakokemuksesta on puhuttu läheiselle, useimmiten kaverille (N=35). Muita läheisiksi luokiteltavia henkilöitä olivat entinen tai nykyinen puoliso, sukulainen tai kollega. Seuraavaksi suurin ryhmä ovat sosiaali- ja terveystieteiden ammattihenkilöstö. Useimmiten oltiin puhuttu lääkärille, perheiden kanssa työskenteleville tahoille tai yksilötyötä tekevien henkilöiden kanssa. Terapeutit on eritelty omaksi ryhmäksi, koska näiden lukumäärä oli vastauksissa merkittävä. Jonkin verran miehet olivat puhuneet myös viranomaisille, joista mainittiin poliisi. Myös omalle juristille ja vertaisille on puhuttu.

Kuva 9 Kenelle väkivallasta on puhuttu

Kenelle puhuttu väkivallasta	N=	luokkaan sisältyy
läheiselle	69	kaveri, läheinen, puoliso, sukulainen, kollega
sote-ammattilaiselle	46	lääkäri, Miessakit ry:n työntekijä, lastensuojelu, psykologi, perhetyö, lastenvalvoja
terapeutille	15	
viranomaiselle	8	poliisi, viranomainen
vertaiselle	4	vertaisryhmä, tukihenkilö
juristille	4	
muille	6	"kaikille ihmisille", "eräät järjestöt / ryhmät"

Mikäli mies ei ollut puhunut kokemuksesta kenellekään, olivat syyt tähän monenlaisia. Perusteluita puhumattomuudelle oli vain viidessä vastauksessa. Kolme viidestä viittaa vastauksessaan mieheyteen tai miehen rooleihin, joihin väkivaltakokemuksesta puhuminen ei

kovinkaan hyvin sovellu. Yksi vastaajista toi esiin oman ikänsä ja yksi sen, ettei ollut ryhmää, jossa hän voisi puhua kokemuksestaan.

» Olin silloin nuori juuri täysi-ikäinen." **Mies 30–39-vuotta**

» Ei sitä oteta vakavasti jos miestä hakataan naisen toimesta." **Mies 30–39-vuotta**

» En halunnut näyttää heikkouttani miehenä." **Mies 40–49-vuotta**

» Ei tuosta voi puhua. Olisi naismaista." **Mies 40–49-vuotta**

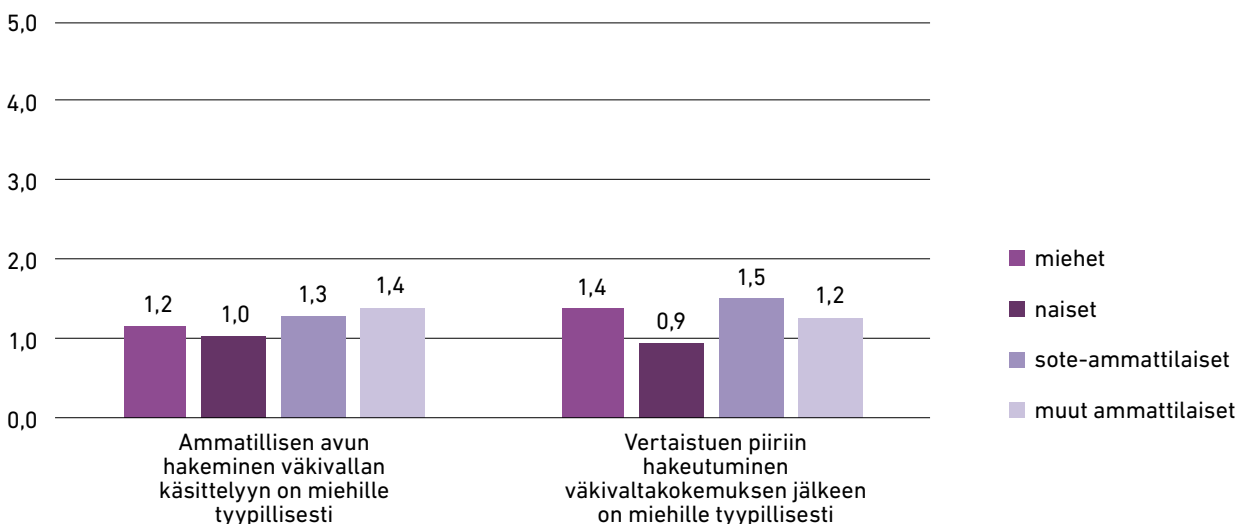
» Ei ole olemassa keskusteluryhmiä miehille, vain naisille perheväkivaltaan liittyen." **Mies 18–29-vuotta**

Ulkopuolinen apu miesten väkivaltakokemuksissa

Ammatillisen avun piiriin hakeutuminen on usealle miehelle monista eri syistä haasteellista. Syyt liittyvät tyypillisesti ristiriitaan, joka syntyy miehenä olemisesta ja/tai miehen rooleista suhteessa avun tarvitsevuuteen. Väkivallan kohteeksi joutuminen ja tästä seuranneet tunteet ovat monin tavoin ristiriidassa perinteisen maskuliinisuuskäsityksen kanssa, mistä johtuen avun hakemisen kynnys nousee entisestään. Vastaajat kautta linjan pitävät sekä ammatillisen avun että vertaistuen piiriin hakeutumista miehille erittäin vaikeana tehtävänä.

Naiset näkivät miesten avun hakemisen muita vastaajaryhmiä haastavampana. Erityisesti vertaistuen piiriin hakeutumista naiset pitivät miehille erityisen vaikeana. Ehkä hieman yllättävää on se, että miehet ja sote-alan työntekijät pitävät vertaistuen piiriin hakeutumista

Kuva 10 Avun hakemisen helppous (0 = haastavaa, 5 = helppoa)

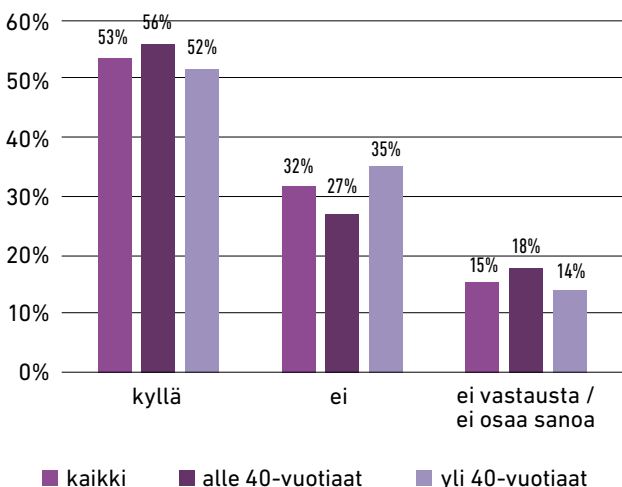

hivenen ammatillisen avun piiriin hakeutumista helpompana. Tätä voi osittain selittää se, mikäli vertais-tueksi on mielletty ryhmien lisäksi myös kavereiden kanssa puhuminen.

Miesten tarve ammatilliseen apuun

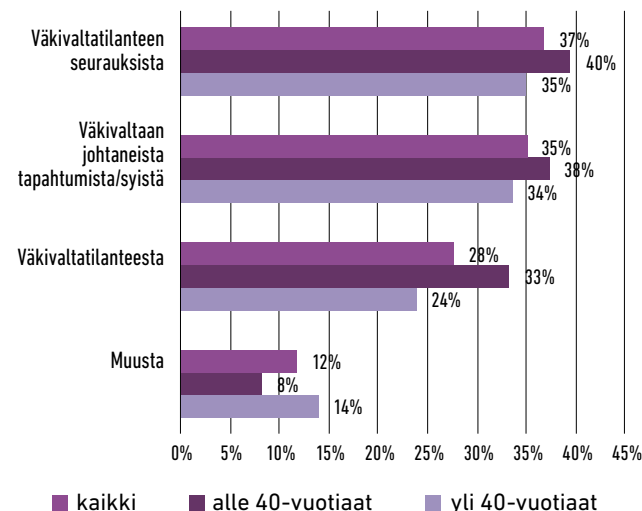
Väkivaltaa kokeneista miesvastaajista hieman yli puolella on ollut tarve ammatilliseen keskusteluapuun. Tarve on ollut hieman suurempi alle 40-vuotiailla. Miehistä 15 % ei joko osannut sanoa tarpeesta tai oli jättänyt kysymykseen vastaamatta. (Kuva 11)

Kuva 11 Onko ollut tarve keskustella väkivaltaan liittyvistä kokemuksista ammatilaisen kanssa

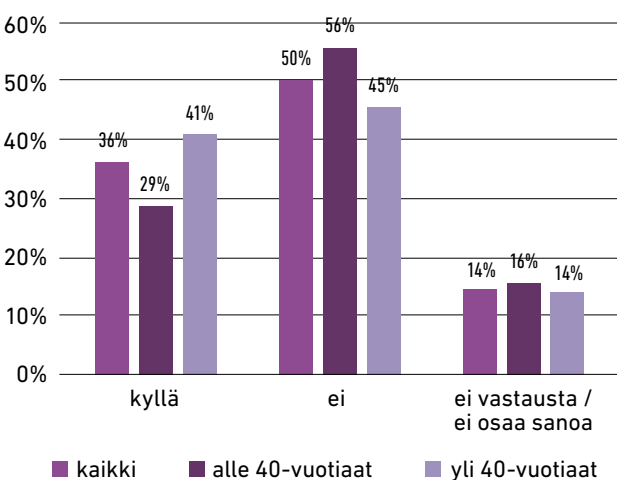
Mikäli vastaajalla on ollut tarve keskustella kokemuk-sistaan ammatilaisen kanssa, suurin osa on halun-nut keskustella joko väkivaltaan johtaneista syistä/ tapahtumista tai väkivaltatilanteen seurauksista. Alle 40-vuotiaat ovat kokeneet vanhempia suurempaa tarvetta keskustella itse väkivaltatilanteesta. Mikäli väki-vallan seurauksena on ollut tarve keskustella muista tapahtumaan liittyvistä asioista, nämä ovat yleisimmin olleet parisuhteeseen, perheeseen tai lapsiin liittyviä asioita (N=6) tai omaan itseen liittyviä asioita (N=3). Myös tekijästä (N=2), siitä miten välttää tilanteet (N=2) ja käytännön asioista (N=1) on haluttu puhua.

Kuva 12 Mistä asioista on ollut tarve keskustella

Väkivaltaa kokeneille miehille on heidän kokemuksensa mukaan tarjottu melko vähän mahdollisuuksia keskus-tella väkivaltakokemuksesta. Miehistä 50 % oli sitä mieltä, että heille ei oltu tarjottu keskustelumahdollisuutta. Alle 40-vuotiaiden joukossa määrä oli vieläkin suurempi (56 %). Yli 40-vuotiaista 45 % ilmoitti ettei heille ole tarjottu mahdollisuutta keskusteluun. Vastaavasti yli 40-vuo-tiaille on tarjottu enemmän keskustelumahdollisuuksia kuin alle 40-vuotiaille. 14 % vastaajista ei osannut sanoa tai ei ollut vastannut kysymykseen.

Kuva 13 Onko tarjottu mahdollisuutta keskustella väkivaltakokemuksesta

Keskustelumahdollisuuden ovat vastausten mukaan ensisijaisesti tarjonneet sosiaali- ja terveysalan ammat-tilaiset (mukaan lukien työterveys) (N=24) sekä läheiset (N=10). Läheisiin lukeutuvat ystävät, puoliset, tyttöys-tävät ja perheenjäsenet. Myös terapeutit ovat tarjon-neet mahdollisuuksia keskusteluun (N=5). Yksi vastaaja kertoi, että oma esimies työpaikalla oli valmis keskus-telemaan väkivaltakokemukseen liittyvistä asioista.

Väkivalta ammattilaisten kohtaamana ja väkivallan puheeksiottaminen

Miesten kokema väkivalta näyttäytyy monin tavoin ammattilaisten arjessa. Suurin osa miesten kokemasta väkivallasta on ammattilaisilta saatujen vastausten mukaan luonteeltaan henkistä (N=73). Väkivallan tarkoituksena on osoittaa miehen huonommuutta (N=36) tai pyrkiä vaikuttamaan miehen käyttäytymiseen (N=32). Näihin verrattuna yleistä henkistä vahingoittamista (N=5) esiintyy vähemmän. Melko usein vastauksissa yhdistyivät sekä huonommuuden osoittaminen että lasten kautta tapahtuva uhkailu ja/tai kiristäminen.

”Lapsen tapaamista estävää, mustamaalaa- mista” Nainen; sote-ammattilainen, 40–59-vuotta

”Uhkailu, lapsen ja isän suhteen katkaiseminen” Nainen; sote-ammattilainen, 40–59-vuotta

Kaikki ammattilaiset, sekä sote-alalla että muilla aloilla toimivat, yhtä lukuun ottamatta ilmoittivat tarjoavansa monenlaista apua ja tukea väkivaltaa kokeneelle miehelle. Tärkeä tieto on myös se, että ne ammattilaiset, jotka ohjaavat miehiä avun/tuen piiriin tai tarjoavat fyysisen vamman hoitoa, tarjoavat myös mahdollisuutta keskusteluun tai antavat neuvoja ja ohjeita tilanteeseen. Kyselyyn osallistuneista sote-alan ammattilaisista yli 70 % ilmoitti voitavansa tarjota keskusteluapua väkivaltaa kokeneelle miehelle. Vastaava luku muiden ammattilaisten kohdalla oli 47 %. Sote-ammattilaista 63 % pystyy tarjoamaan asiakasohjausta ja 60 % neuvoja ja ohjeita. Vastaavasti muista ammattilaisista 53 % tarjoaa väkivaltaa kokeneelle miehelle asiakasohjausta.

Kuva 14 Minkälaista apua/tukea ammattilainen pystyy tarjoamaan väkivaltaa kokeneelle miehelle

Apu/tuki väkivaltaa kokeneelle miehelle	sote N=	%vastanneista	muut N=	%vastanneista
fyysisen vamman hoitoa	13	19 %	2	11 %
keskustelua/asian läpikäymistä	50	71 %	9	47 %
neuvoja/ohjeita	42	60 %	6	32 %
asiakasohjausta avun piiriin	44	63 %	10	53 %
muuta, mitä	10	14 %	2	11 %
yht.	159		29	

Vastauksista nousi esille myös fyysinen väkivalta (N=26). Tyypillisesti fyysinen väkivalta oli ollut lyömistä (N=9) tai pahoinpitelyä (N=7). Muut kyselyyn vastanneet ammattilaiset nostivat pahoinpitelyt esiin sote-alan ammattilaisia useammin; joissain tapauksissa kyse oli myös erittäin vakavasta väkivallasta. Väkivalta oli myös ilmentynyt tönimisenä, läpsimisenä, raapimisena ja esineiden heittelynä.

”Erilaisten pahoinpitelyjen, yleensä törkeiden.” Mies; muu ammattilainen, 40–59-vuotta

”Lyömistä, kuristamista, teräaseella uhkailua, autolla päälle ajamista” Nainen; sote-ammattilainen, 30–39-vuotta

Muu miesten kohtaama väkivalta (N=21), joka näyttäytyy ammattilaisten arjessa, on useimmiten ollut seksuaalista (N=8). Taloudellinen väkivalta mainittiin viisi kertaa ja lasten kautta tapahtuva väkivalta kolme kertaa.

”Seksuaalista laiminlyöntiä tai kostoja (tämäkin voi olla molemmipuolista)” Mies; sote-ammattilainen, 50–62-vuotta

”Taloudellista, lasten kautta” Mies; sote-ammattilainen, 40–49-vuotta

Puheeksiottamisen tilanteet ammattilaisten näkökulmasta

Miesten väkivaltakokemusten puheeksiottamiseen liittyy monia tekijöitä. Suuri osa vastaajista (N=30) kertoi väkivaltaongelmien käsittelyn sisältyvän kiinteästi omaa työtään. Suurimmaksi osaksi mahdollisten väkivaltakokemusten puheeksiottamista pidettiin itsestään selvänä. Väkivaltakokemuksista saatetaan kysyä esimerkiksi erilaisten haastattelujen tai kaavakkeiden täytön yhteydessä. Väkivaltatyöhön liittyvän ohjauksen ja selvittelyn katsottiin myös usein kuuluvan osaksi omaa työtä. Väkivaltakysymysten kuuluessa kiinteästi osaksi omaa työtä, myös niiden puheeksiottaminen saatettiin juuri tästä syystä kokea helpommaksi. Puheeksiottoa helpottivatkin erilaiset kyselylomakkeet tai oma tietoisuus siitä, missä yhteydessä mahdollisista väkivaltakokemuksista on kannattavaa tiedustella.

”Kysyn asiaa luontevasti osana omaa työtäni. En katso, että kysyminen olisi sen kummempaa kuin esim. ”tankkasitko autosi?”” Nainen; sote-ammattilainen, 40–49-vuotta

”Palvelutarvearvioinnissa kysymme aina väkivaltakokemukset: fyysinen, henkinen, taloudellinen, seksuaalinen, hoidotta jättäminen.” Nainen; sote-ammattilainen, 50–59-vuotta

Monissa vastauksissa nousi esiin myös väkivallasta puhumisen haasteellisuus. Suurimman esteen muodosti miehen vaikeus ottaa koettu väkivalta esille. Puheeksioton tilanteisiin katsottiin liittyvän hyvin usein häpeää sekä pelkoa siitä, millä tavalla miehen kokemus tulee vastaanotetuksi. Väkivaltakokemusta saatettiin usein vähätellä tai tapahtuma pyrittiin pistämään omaksi syyksi. Apua tilanteeseen saatettiin hakea vasta pitkän ajan kuluessa väkivallan alkamisesta. Ylipäätään uhrin rooliin asettumista pidettiin miehelle haasteellisena asiana.

» *Miehet eivät kerro tilanteista niin avoimesti ja paljon kuin naiset. Tilanteisiin liittyy usein häpeää ja pelkoa siitä, uskotaanko heidän kokemukseen.*” **Nainen; sote-ammattilainen, 30–39-vuotta**

» *Asiakas saattaa kertoa hänelle tapahtuneista väkivaltaisista asioista, mutta aika harvoin nimeää niitä itse väkivallaksi. Saattaa puhua kokemuksestaan vähättelevästi tai niitä normalisoiden.*” **Mies; muu ammattilainen, 30–39-vuotta**

Väkivallan puheeksiottamisen tilanteisiin liittyvissä vastauksissa oli myös miehen kokemaan väkivaltaan liittyviä kuvauksia (N=8). Nämä keskittyivät joko itse väkivallan ja sen muotojen kuvaamiseen tai tilanteisiin, joihin väkivalta liittyi. Väkivalta näyttäytyi kuvauksissa vastaavana kuin mitä väkivalta miesten kokemana on tässä raportissa ollut. Väkivaltatilanteet olivat joko vanhempien keskinäistä eri tilanteissa tapahtuvaa väkivaltaa tai miehen kokemaa väkivaltaa muiden taholta.

» *Päihdeasiakastyössä usein miehillä esim. ns. porukkariiotoja, joissa myös fyys.väkivaltaa, ja rankkoja kokemuksia lapsuudesta lähtien, omien vanhempien taholta mm. Myös parisuh-teissa miehet jonkin verran kokeneet, ja usein miehet sanovat, että eivät halua puolustautua, koska tietävät, että siinä voisi käydä huonosti.*” **Nainen; sote-ammattilainen, 50–62-vuotta**

» *Ovat liittyneet lähinnä tilanteisiin, joissa myös mies on käyttänyt väkivaltaa*” **Mies; muu ammattilainen, 50–62-vuotta**

Kahdeksan (N=8) vastaajaa kertoi väkivallan tulevan puheeksi miehen aloitteesta. Vastauksista ei tule ilmi, onko puheeksiottaminen ollut helppoa, hankalaa tai luontevaa. Asia vain nostetaan esiin niin, että tapaamisella mies ottaa kokemansa väkivallan esille. Puheeksiotto on liittynyt usein tilanteeseen, jossa asiakkuus on alkanut jostain muusta syystä kuin miehen väkivaltakokemuksista. Asiakkuuden syiksi on mainittu esimerkiksi asunnottomuus, avioero tai oma väkivaltaisuus / rikosten tekeminen.

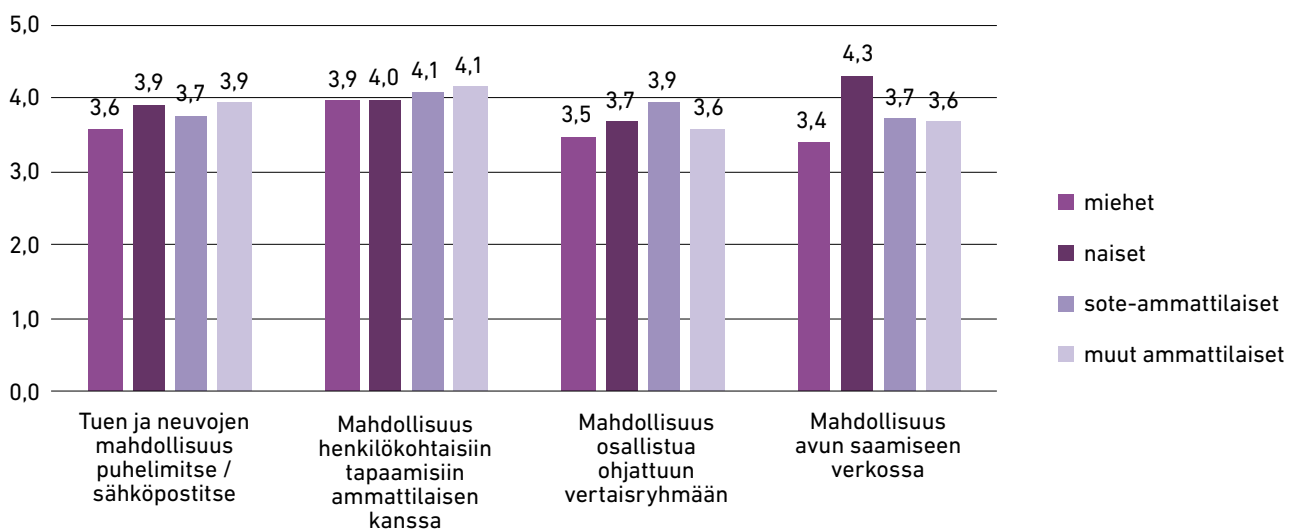
» *Mies kertoo kohdanneensa väkivaltaa tai hänen kertomansa asia sisältää tapahtumia missä ammattilaisena otan puheeksi hänen kohtaamaansa mahdollista väkivaltaa.*” **Nainen; sote-ammattilainen, 30-39v.**

» *Rikoksenteijät kertovat omista uhrkokemuksistaan*” **Mies; muu ammattilainen, 40–49-vuotta**

Miten eri työmuodot soveltuvat väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseen

Kyselyssä haluttiin tietää, miten eri toimintamuodot soveltuvat väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseen. Saaduista vastauksista (kuva 15) voidaan päätellä, että kukin arvioitu toimintamuoto – puhelin-/ sähköpostituki, henkilökohtaiset tapaamiset ammattilaisen kanssa, vertaisryhmä ja verkkoauttaminen – koettiin merkitykselliseksi auttamismuodoksi. Yksityishenkilöinä vastanneet miehet suhtautuivat kautta linjan työmuotoihin hieman muita vastaajia kriittisemmin. Suurimmat erot muodostuivat verkkoauttamisen tärkeyttä arvioitaessa (0,2 % alle kokonaiskeskiarvon).

Kuva 15 Eri työmuotojen tärkeys väkivaltaa kokeneiden miesten auttamisen näkökulmasta (0 = ei tärkeää 5 =tärkeää)

Kaikista myönteisimmin suhtauduttiin henkilökohtaisiin tapaamisiin ammattilaisten kanssa. Yksityishenkilöinä vastanneista miehistä noin kolmannes (32 %) naisista 41 % sekä sote- ja muista ammattilaisista 53 % arvioi henkilökohtaiset tapaamiset ammattilaisten kanssa hyvin tärkeiksi. Tuloksissa on erikoista se, että 59 % naisista piti verkkoauttamista erittäin tärkeänä. Syynä tähän voitaneen pitää sitä, että naiset myös arvioivat avun hakemisen ja väkivallasta puhumisen selvästi muita haastavammaksi tehtäväksi, mikä puolestaan selittäisi sitä, että anonymisti verkossa asiointia pidetään tärkeänä työmuotona.

Yksityishenkilöinä vastanneet miehet suhtautuivat muita ryhmiä kriittisemmin eri toimintamuotojen tärkeyteen (vastaus alle 2). Miehistä 10 % suhtautui kriittisesti sekä vertaisryhmään että verkkoauttamiseen. Myös 9 % naisista ja 5 % muista (ei sote) ammattilaisista ei kokenut vertaisryhmää kovinkaan tärkeäksi. Ammattilaiset sen sijaan suhtautuivat vertaisryhmään muita vastaajia suopeammin. Puhelin- ja sähköpostiauttamista 8 % miehistä, 9 % naisista ja 6 % sote-ammattilaisista ei pitänyt kovinkaan tärkeänä. Sen sijaan henkilökohtaisiin tapaamisiin pidettiin kautta linjan tärkeänä työmuotona; vain 2 % miehistä ja 1 % sote-ammattilaisista ei pitänyt tätä kovinkaan tärkeänä. (Kuva 17)

Kuva 16 Kuinka moni vastaaja arvioi toimintamuodon tärkeyden yli neljäksi (asteikolla 1–5)

Vastaaja / työmuoto	puhelin-/ sähköpostituki	henkilökohtaiset tapaamiset	Vertaisryhmä	verkkoapu
miehet	20 %	32 %	24 %	24 %
naiset	45 %	41 %	36 %	59 %
sote-ammattilaiset	36 %	53 %	36 %	40 %
muut ammattilaiset	37 %	53 %	37 %	26 %

Kuva 17 Kuinka moni vastaaja arvioi toimintamuodon tärkeyden alle kahdeksi (asteikolla 1–5)

Vastaaja / työmuoto	puhelin-/ sähköpostituki	henkilökohtaiset tapaamiset	Vertaisryhmä	verkkoapu
miehet	8 %	2 %	10 %	10 %
naiset	9 %	0 %	9 %	0 %
sote-ammattilaiset	6 %	1 %	0 %	6 %
muut ammattilaiset	0 %	0 %	5 %	0 %

Kehittämisehdotuksia väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseksi

Yksityishenkilöiden ehdotuksia

Miesten ehdotuksissa keskeiseen asemaan nousi yleisen tietoisuuden lisääminen liittyen miesten kokemaan väkivaltaan (N=22). Esille otettuja teemoja olivat muun muassa käsitykset miehistä suhteessa mieheyteen, väkivaltaan, sen käyttöön ja kokemiseen sekä liian vähäinen yhteiskunnallinen tietoisuus koskien miesten kokemaa väkivaltaa.

►► Tarvitaan aktiivista yhteiskunnallista vaikuttamistyötä, jolla murtaa sitä uskomusta, että miehet eivät voi joutua väkivallan kohteeksi. Lisäksi tarvitaan vakavaa keskustelua siitä, mitkä asiat miehen roolissa ja miehiin kohdistuvissa yleisissä odotuksissa ja oletuksissa normalisoivat ja piilottavat näkyvistä miehiin kohdistuva väkivaltaa ja sen seurauksia. Miehen roolin ja väkivallan kohtaolonyhteys on murrettava ja tilalle tarjottava ajatusmalli, jossa miehiin kohdistuva väkivalta on hirtittävää ja ei-toivottu asia joka halutaan juuria

pois, ja samanaikaisesti miesten (sekä muiden sukupuolien) tekemä väkivalta tuomitaan johdonmukaisesti ja suoraan.” Mies 30–39-vuotta

Merkittäväksi kehittämisehdotukseksi nostettiin myös miehiä kohtaavien viranomaisten ja ammattilaisten osaamisen ja tietoisuuden lisääminen miesten kohtaamasta väkivallasta (N=16). Vastauksissa ongelmalliseksi muodostui usein tilanne, jossa miestä joko ei uskottu tai hänet leimattiin väkivallan käyttäjäksi. Siinä missä uhrin asema on miehille itselleen haastava, näytetty sen yhdistäminen miehiin myös haasteellisena osalle ammattilaisistakin.

►► Mt-alan ammattilaisten pitäisi osata suhtautua asiaan ilman ennakkoluuloja ja -käsityksiä ja myös tuomatta omia tunteitaan väärällä tavalla mukaan. Yksi elämäni vaikeimpia tilanteita on ollut mt-alan ammattilaisen toiminta keskusteluisamme. Lähipiirini näki että minulla ei ole helppoa

*ja he käytännössä painostivat minua menemään mt-alan ihmisen juttusille. No hän sitten kysyi muun muassa tunteistani ja kun vastasin tuntevani vihaa, niin asia kääntyiikin tai hän yritti kääntää asiaa siihen malliin että minun vihani olisi jotenkin väärää tai toimisin siinä väärin. ... Tästä kaikesta jäi kuitenkin pieni arkuus että mistä saan apua jos minulle tulee jatkossa vastaavia tilanteita. Toiseksi ne tilanteet joissa yleisesti "mainostetaan" että menkää mt-alan ammattilaisten juttusille, jotta saatte apua, tuntuvat pahalta, koska omat kokemukseni ovat päinvastaisia." **Mies 30–39-vuotta***

Miesten vastauksissa nostettiin esiin myös palveluiden tarjoaminen miehille (N=14). Osassa vastauksista palveluiden toivottiin kohdentuvan vain miehille. Joissain puolestaan katsottiin tärkeämmäksi, että palvelu tuotettaisiin ongelma, ei sukupuoli edellä. Kolme vastaajaa oli sitä mieltä, että sosiaali- ja terveystalvaeluihin tarvittaisiin lisää miehiä, jotta miesten kysymykset tulisivat nykyistä paremmin huomioituiksi.

▀▀ *Lisää miestyöntekijöitä viranomaistahoille ja terveydenhuoltoon." **Mies 40–49-vuotta***

Viidessä vastauksessa korostettiin miesten itsensä vastuuta ja itsensä kehittämistä. Työskentelyn tulisi olla miestä voimaannuttavaa ja/tai vanhemmuuteen liittyvää ohjausta. Vastauksissa katsottiin myös tärkeäksi, että miehet ylipäätään puhuisivat enemmän kokemuksestaan muille.

▀▀ *Mies on pääasiassa omillaan. On autettava itse itseään tekemällä päätöksiä ja nousemalla asioiden yläpuolelle lopulta ymmärtämällä tilanteita ja omaa asemaa. Väkivallasta valittaminen ei useinkaan korjaa tilannetta, saati tapahtuneita vahinkoja." **Mies 62–79-vuotta***

Naisten vastauksissa pidettiin tärkeänä, että palveluita olisi saatavilla myös miehille (N=5) ja että miesten kokemasta väkivallasta olisi nykyistä laajempaa yleistä tietoisuutta (N=3). Myös miehiä työssään kohtaavien ammattilaisten tietoisuutta ja osaamista olisi hyvä lisätä kahden vastaajan mielestä. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että vastuu kehittämisestä kuuluu jokaiselle miehelle itselleen; mikäli ei puhu, on vaikea saada apua.

▀▀ *Miehille tulee varata omia turvakotipaikkoja ja esimerkiksi poliisiin tulee kotiriitoja ratkaistessaan selvittää myös mieheen kohdistuneen väkivallan mahdollisuus." **Nainen 30–39-vuotta***

▀▀ *Netissä voisi olla FAQ, (Usein Kysytyt Kysymykset ja Vastaukset). Myös informatiivinen pdf tai video väkivallan tunnistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi voisi olla hyvä. Ja esimerkkitahtuksia väkivaltaa kokeneista." **Nainen 30–39-vuotta***

Ammattilaisten ehdotuksia

Sosiaali- ja terveystalvael työntekijät nostivat kehittämissuhtotuksissaan esille pitkälti samoja asioita, kuin yksityshenkilöt. Keskeisimmäksi kehittämissuhtotukseksi nostettiin miehiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvän yleisen tietoisuuden lisääminen (N=17). Tietoisuutta tulisi lisätä nostamalla teema yleiseen keskusteluun, tekemällä sitä näkyvämmäksi ja tunnistettavammaksi sekä markkinoimalla tukipalveluita suoraan miehille. Tietoisuuden lisäämiseen sisältyi myös kulttuurisen muutostyön tarve, joka kohdistuu erityisesti siihen, mielletäänkö mies tyypillisesti väkivallan tekijäksi kokijan roolin sijaan.

▀▀ *Kulttuurin muutostyötä täytyy tehdä koko ajan. Mies-nais vertailu ei auta ketään. On eroja ja on yhtäläisyyksiä. Naisiin kohdistuva väkivalta on eri käsite kuin miehiin kohdistuva väkivalta. Pitää kehittää miehille sopivia palveluja ja puhua miesten tarpeista. Pitää myös tehdä varhaisen puuttumisen työtä nuorten parein kanssa." **Nainen; sote-ammattilainen, 50–62-vuotta***

▀▀ *Miesten kokemaa väkivaltaa ja siitä puhuminen pitää normalisoida samalla tavoin kun miestenkin naisiin kohdistama väkivalta. Nythän julkinen keskustelu menee niin, että miesten väkivaltaisuudesta puhutaan yleensä naisten suulla ja voimakkaasti miehiä syyllistäen. Kun naisten väkivallasta puhutaan, vaikka tutkimustietona, naisliikkeet ja osa miehistäkin raivostuvat. Keskustelussa naisten väkivaltaisuudesta ei päästä eteenpäin koska keskustelu kääntyy aina miesten harjoittamaan väkivaltaan. Naisten harjoittamasta miestä mitätöivästä puheesta pitää puhua julkisuudessa enemmän, koska se on niin traumatisoivaa." **Nainen; sote-ammattilainen, 50–62-vuotta***

Miehille tulisi myös olla paremmin saatavilla olevia palveluita (N=13). Toisaalta vastauksissa tuotiin esiin suoraan miehille kohdenneet palvelut ja työmuodot ja toisaalta taas olemassa olevista palveluista tiedottamista. Muista poiketen, sosiaali- ja terveystalvael ammatillaiset nostivat esiin vertaisryhmien tarpeellisuuden väkivaltaa kokeneiden miesten auttamisessa.

▀▀ *Alennettava kynnystä asioista puhumiselle, ohjattava avun piiriin, aihetta käsiteltävä kunnioittavasti miesnäkökulma huomioon ottaen, uskottava asiakkaan kertomukseen, mahdollisuus selvittää turvallisesti tilanteita esim. perheterapia psykologi yksilöterapia tms. kanssa, annettava akuutti apua, ..puhelin neuvontaa tms. mihin ottaa yhteyttä heti tarvittaessa., pidettävä näkökulmaa aktiivisesti yllä, media yms. mainonta (parisuhhteessa myös miehet kohtaavat väkivaltaa) muutettava äitimadonna ajatusta realistisempaan suuntaan" **Nainen; sote-ammattilainen, 50–62-vuotta***

Seitsemässä vastauksessa kehittämisehdotuksena mainittiin miehiä kohtaavien viranomaisten ja ammattilaisten osaamisen ja tietoisuuden lisääminen (N=7). Vain yhdessä vastauksessa tuotiin esiin miehen rooli ja oman toiminnan merkitys suhteessa palveluiden kehittämiseen.

» On miehille edelleen vaikea puhua vaikeista kokemuksista, ei kaikille ja nuoremmat jo tottuneet ehkä enemmän puhumaan asioistaan. Kulttuuriset perinteet yhä syvällä jossain...lapsuusperheen ja suvun malli jatkaa sekä hyviä että huonoja asioita, ellei katkaise ja muuta mallia.”

Nainen; sote-ammattilainen, 30–39-vuotta

Muut kuin sosiaali- ja terveysalojen ammattilaiset nostivat vastauksissaan myös esille yleisen tietoisuuden

Pohdinta

Tämän kyselyn toteuttamisen tarkoituksena on ollut tehdä näkyväksi miesten kokemaa väkivaltaa sekä väkivaltakokemuksiin liittyviä psyykkisiä ja sosiaalisia seurauksia. Näiden näkyväksi tekeminen lisää mahdollisuuksia edistää miesten ja heidän lähiyhteisönsä hyvinvointia. Miesten kokeman väkivallan näkyväksi tekeminen auttaa miehiä ja heitä työssään kohtaavia ammattilaisia tunnistamaan väkivallan eri ilmenemismuotoja. Myös puheeksiotto helpottuu tilanteen sitä edellyttäessä.

Kerättyyn aineistoon sisältyy kotona ja kaduilla koettua väkivaltaa, jotka ovat olleet luonteeltaan sekä henkistä että fyysistä. Kyselyyn vastanneista suurin osa on kokenut väkivaltaa ensisijaisesti parisuhteessa. Syitä lähisuhdeväkivallan painottumiselle vastauksissa on varmasti useita. Taustalla voi olla esimerkiksi se, että kysely on saattanut tavoittaa ensisijaisesti toimijoita, jotka kohtaavat enemmän lähisuhde- kuin katuväkivaltaa. Läheisissä suhteissa koettu väkivalta saatetaan myös kokea erilaiseksi kuin muu väkivalta, mistä johtuen siitä on suurempi tarve puhua. Lisäksi on myös mahdollista, että miehet kokevat parisuhteissaan enemmän väkivaltaa kuin mitä tilastot tällä hetkellä osoittavat.

Eri väkivallan muodoista haluamme nostaa esiin isyyteen kohdentuvan väkivallan, koska se näyttäytyy monessa miesten kanssa tehtävässä työssä. Isyyteen kohdentuvaa väkivaltaa on myös tärkeä tiedostaa, koska sen vaikutukset ovat moninaisemmat kuin muun väkivallan. Vaikutukset heijastuvat konkreettisesti myös miehen isänä olemisen rooliin ja isän ja lapsen väliseen arkeen ja hyvinvointiin. Moni mies kokee tämänkaltaisissa tilanteissa pelkoa lasten hyvinvoinnista ja heidän menettämistä. Tilanteet koetaan sietämättömiksi ja omat vaikuttamismahdollisuudet vähäisiksi. Koska

lisäämisen tarpeen (N=8) sekä miehille kohdennettujen palveluiden tärkeyden (N=5). Parissa vastauksessa tuotiin esiin avun hakemiseen liittyvä häpeä, jota tulisi pyrkiä vähentämään, jotta avun hakemisen kynnystä voitaisiin siltä osin saada madallettua.

» Yleinen asenne on miesten kokemaa väkivaltaa väheksyvä. Aiheen esille tuominen ja julkisen keskustelun käynnistäminen on tärkeää ihmisten asenteiden kannalta.”

Mies; muu ammattilainen, 30–39-vuotta

» Miehet harvemmin hakevat apua kohdatuaan väkivaltaa. Usein he myös vähättelevät heihin kohdistunutta väkivaltaa. Anonyymit palvelut voisivat helpottaa asian käsittelyä.”

Mies; muu ammattilainen, 40–49-vuotta

kyseiseen väkivallan muotoon liittyy usein ilmeisen riitaisa ero sekä pariskunnan yhteiset lapset ja koska väkivalta tapahtuu pitkälti lapseen ja hänen arkeensa vaikuttamisen kautta, tulisi ilmiö tiedostaa paremmin eropalveluissa ja lastensuojelussa. Näiden miesten kohtaamisessa on tärkeää kuunnella heitä ja etsiä yhdessä ratkaisuja sekä väkivaltakokemuksen läpikäymiseen että isyyden tukemiseen.

Oli kyse sitten fyysisestä tai psyykkisestä väkivallasta, aiheuttaa se miehissä monenlaisia psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja toimintakykyä alentavia seurauksia. Suurin osa kyselyyn vastaajista on kärsinyt väkivaltakokemuksesta seuranneesta ahdistuksesta. Merkkilepantavaa on, että alle 40-vuotiaat painottivat vastauksissaan tunne-elämän seurauksia kuten järkytystä, itsevarmuuden heikkenemistä, huolestuneisuutta ja vihaa. Vanhemmat puolestaan kertoivat kärsineensä pelosta, unettomuudesta ja kiinnostuksen puutteesta. Kaikista vastanneista liki puolet kertoi kärsineensä väkivallasta johtuneesta masennuksesta.

Kyselyn mukaan väkivallan kokeminen on aiheuttanut päihteiden liikakäyttöä noin joka kymmenennelle miehelle. Tämä vastaa myös hankkeen asiakastyöstä saatua kokemusta. Vaikuttaisi siltä, että muuten alkoholia kohtuudella käyttävät miehet eivät erityisesti turvaudu pulloon joutuessaan väkivallan kohteeksi. Hankkeeseen hakeutuneissa miehissä on myös alkoholin ja muiden päihteiden suurkuluttajia, joille erityisesti elämänkumppanin taholta koettu väkivalta näyttää aiheuttavan suuren riskin päihteiden käytön lisääntymiseen.

Avun ja tuen hakeminen

Kyselyssä suurin osa väkivaltaa kokeneista miehistä on kokenut tarvetta keskustella väkivaltatil-

teen seurauksista ja siihen johtaneista syistä. Alle 40-vuotiaat ovat kokeneet enemmän tarvetta keskustella itse väkivaltatilanteesta verrattuna yli 40-vuotiaisiin. Tämä vastaa myös asiakastyöstä saatua kokemusta. Avun tarve väkivaltakokemusten käsittelyyn on monen miehen kohdalla ilmeinen, vaikka kaikki eivät suoraan raportoikaan tarvitsevansa apua. Tästä herää useita kysymyksiä. Kokevatko miehet väkivallan jonain muuna kuin väkivaltana vai liittyykö avun tarpeen vähyys jollain tapaa miehenä olemiseen? Kokevatko miehet tunteista ja tuntemuksista puhumisen lualliseksi ja mitkä heidän valmiudet näiden käsittelyyn ovat?

Miesten avun hakemisen haasteet ovat moninaiset. Moni mies kokee, ettei lähisuhteessa koetusta väkivallasta ole hyödyllistä puhua ulkopuolisille. He voivat häpeillä tilannettaan tai eivät usko ihmisten ymmärtävän heidän kokemaansa, tai ajatella heidän itsensä käyttävän väkivaltaa. Näiden esteiden murtamiseksi on tärkeää nostaa esiin miesten kokema lähisuhdeväkivalta ja sen yleisyys ja käydä avointa keskustelua sen seurauksista. Tietoa ja tietoisuutta lisäämällä voidaan samalla rohkaista miehiä käsittelemään tilannettaan. Miesten kanssa työskentelystä saadut kokemukset osoittavat, että miehet osaavat ja haluavat keskustella hyvin henkilökohtaisista ja vaikeista asioista niin asioita analysoiden kuin erilaisia tunteita läpikäyden ja eritellen.

Miten väkivaltaa kokeneita miehiä tulisi auttaa

Kyselyyn osallistuneet peräänkuuluttivat miesten kokemaan väkivallastaan liittyvien ilmiöiden tunnetuksi tekemisen tarpeellisuutta. Moni mies kokee väkivallan kohteeksi joutumisen erityisen vaikeaksi, koska miehistä väkivallan kokijoina ei ole tarvittavaa tietoa saatavilla. Tiedon puute heikentää mahdollisuuksia löytää keinoja käsitellä väkivaltakokemusta ja lisää avun piiriin hakeutumisen kynnyistä. Väkivaltatyötä tekevien toimijoiden keskuudessa on myös havaittu, että ihmissuhdetyötä tekevien ammattilaisten on monesti vaikea tunnistaa miehen kokemaa väkivaltaa ja tarjota siihen apua. Tunnistamisen haasteellisuus vähentää puheeksiottamisen todennäköisyyttä. Lisäksi väkivaltakysymyksissä mies nähdään edelleen helpommin tekijänä kuin kokijana.

Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin mielipiteitä siitä, millainen auttamismuoto sopisi miehille parhaiten. Laajin yksimielisyys vallitsi siitä, että henkilökohtaiset tapaamiset ammattilaisen kanssa ovat paras auttamisen muoto. Hankkeessa on luotu viiden kerran yksilökäyntien auttamismallia. Se jakautuu karkeasti aloitukseen, työskentelyjaksoon ja lopettamiseen sekä seurannasta sopimiseen. Työskentely perustuu ennen muuta siihen

luottamukselliseen ja toverilliseen mutta samalla myös ammatilliseen suhteeseen, joka työntekijän ja asiakkaan välille pyritään muodostamaan. Hyvä yhteistyösuhte on tutkitusti keskusteleavassa auttamistyössä kaikkein eniten työskentelyn onnistumiseen vaikuttava tekijä.

Myös puhelinauttamiseen suhtauduttiin vastausten perusteella myönteisesti. Käytännön työssä puhelinauttaminen on osoittautunut erinomaiseksi tavaksi tukea kriisiytyneessä elämäntilanteessa olevia miehiä. Osa miehistä on kokenut puhelimesta puhumisen helpomaksi kuin kasvotusten käytävän keskustelun. Näin he ovat voineet säilyttää paremmin yksityisyytensä sekä mahdollisuuden tilanteen hallintaan. Puhelimesta on myös voinut olla helpompi sanoa suoraan asioita, jotka jäisivät kasvokkain sanomatta. Osassa puhelinasiaakkuuksista mies on päätenyt myöhemmin hankkeen kasvokkain tapahtuvaan yksilötapaamiseen, osassa hänet on tarvittaessa ohjattu oman asuinkuntansa palveluiden pariin.

Sote-ammattilaiset suhtautuivat melko kriittisesti puhelinauttamisen toimivuuteen. Auttajan näkökulmasta puhelimesta tapahtuva työskentely asettaa omat haasteensa. Ilman ihmisen ilmeiden, eleiden ja ruumiinkielen havainnoimista voi toisinaan olla vaikea luoda tilanteesta kokonaiskuvaa. Tämä voi lisätä epävarmuutta tuen toimivuutta arvioitaessa.

Miehet suhtautuivat verkkoauttamiseen epäilevämmiin verrattuna muihin toimintamuotoihin. Tämä on ymmärrettävää, sillä verkkoauttaminen ei vielä tällä hetkellä ole niin yleistä, että ihmisillä olisi riittävästi tietoa sen toimivuudesta. Verkossa tapahtuva ja kirjoitukseen pohjautuva verkkoauttaminen luo usein epävarmuutta sekä auttajassa että asiakkaassa. Tästä johtuen äänen ja kuvan onnistunut yhdistäminen on oletettavasti toimiva etäauttamisen muoto niille, jotka kokevat verkkovälitteisen asioinnin luontevaksi.

Ryhmämuotoista auttamista pidettiin haastavimpana työmuotona. Tämä on linjassa aiemmin tehtyjen tutkimusten kanssa. Miehet kokevat vertaisryhmät vieraiksi. Kuitenkin niiden pariin löytäneet miehet ovat useimmiten tyytyväisiä saamaansa apuun. Vertaisryhmien vastustuksen kohdalla kyse voi olla siitä, että miehet eivät ole tietoisia niissä tapahtuvasta toiminnasta. Heillä voi olla ajatus, että puhuminen miesten kesken olisi hankalaa ja vierasta. Lähtökohtaisesti tilanne on kuitenkin monelle hyvinkin tuttu omasta arjesta. Samankaltaista keskustelua käydään päivittäin pukukopeissa, ravintoloiden pöydissä ja saunanlauteilla. Tietoisuuden lisääminen ryhmätoiminnan eduista madaltaisi osallistumisen kynnyistä.

Lopuksi

Hyvästä kehityssuunnasta huolimatta monet aikuiset kasvattavat lapsia negatiivisia sukupuoleen sidottuja oletuksia uusintaen. Kotona, päiväkodeissa ja kouluissa tapahtuvassa kasvatuksessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota pojille annettavaan tunnekasvatukseen. Ajatus siitä, että pojat olisivat tässä kohtaa jollakin tavalla itseohjautuvampia ja kestävämpiä kuin tytöt, eivätkä tarvitsisi yhtä paljon hellyyttä, läheisyyttä ja tunteista puhumista, heikentää poikien mahdollisuuksia oppia tunnetaitoja. Nämä taidot ovat keskeisiä oman hyvinvoinnin kannalta. Pojat eivät opi näitä taitoja, jos heitä kohtaavat aikuiset eivät niitä opeta. Mikäli miehellä itsellään ei ole kykyä käsitellä omia tunteitaan, riski jatkaa mahdollisesti ylisukupolvista perinnettä puhumattomuudessa ja yksin pärjäämisessä on ilmeinen.

Yhteiskunnassamme on viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunut positiivista kehitystä, joka on vaikuttanut siihen, että nuoremmassa sukupolvissa miehillä on enemmän tilaa ilmaista tunteitaan monipuolisemmin. Lisäksi henkilökohtaisiksi koetuista asioista puhuminen on muuttunut hiljalleen myös miehille sallitummaksi. Erityisen ilahduttavaa oli huomata, että kyselyyn osallistuneista miehistä suurin osa oli puhunut kokemuksistaan jollekulle läheiselle; usein kaverilleen.

Miesten väkivaltakokemusten näkyväksi tekeminen on tärkeää. Miesten, lasten ja perheiden hyvinvointia tukeva työ edellyttää auttajilta laajaa ymmärrystä hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Tämän raportin avulla toivomme, että jälleen yksi haaste tulee aiempaan verrattuna paremmin huomioiduksi. Tuhansien iskujen maa -raportissa Heiskanen ja Ruuskanen (2010, 51) esittivät miesten väkivaltakokemuksiin liittyviä kysymyksiä, joista tarvitaan lisää tietoa. Nyt käsillä olevan kyselyn tulokset antavat osaltaan vastauksia raportin jatkotutkimuskysymyksiin. Tämä kysely on myös poikkeuksellinen ja uutta tietoa avaava, koska miesten kokemasta väkivallasta on olemassa toistaiseksi vain vähän analysoitua miesten omaa kokemustietoa.

Sekä tämän raportin tulokset että hankkeessa tehty käytännön työ osoittavat, että tietoa ja työtä väkivaltaa kokeneiden miesten kanssa tarvitaan. Tietoa siitä, millä tavalla eri työmuodot vaikuttavat väkivaltaa kokeneiden miesten hyvinvointiin tarvitaan lisää. Tiedon lisäksi on olennaista huomioida, että tarjoamalla miehille mahdollisuuksia käsitellä väkivaltakokemuksiaan toisten kanssa, saavutetaan sekä korjaavia että ongelmien kasautumista ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Työ ja tiedon tuotanto väkivaltaa kokeneiden miesten parissa on vasta alussa.

Lähteet

Cacciatore R. & Koiso-Kanttila S. 2008. *Pelastakaa pojat! Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.*

Danielssonin P. 2016. *Sukupuoli ja väkivalta; kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Luento: Miesjärjestöjen keskusliiton Miesfoorumissa 25.5.2016.*

Goleman D. 1995. *Tunneäly. Lahjakkuuden koko kuva. Helsinki: Otava.*

Heiskanen M. & Ruuskanen E. 2010. *Tuhansien iskujen maa – Miesten kokema väkivalta suomessa. (Heuni) Julkaisusarja No. 66 Verkkajulkaisu: http://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/6KHnLcUwR/Full_report_66.pdf.*

Krug E.G., Dahlberg L.L., Mercy J.A., Zwi A. B. & Lozano R. (toim.) 2005. *Väkivalta ja terveys maailmassa – WHO:n raportti. Lääkäriin sosiaalinen vastuu ry. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.*

Mustonen K. & Palmu A. 2006. *Väkivalta ja väkivaltatyö. Teoksessa: Sanasta miestä – kokemuksia miesten kriisityöstä. Helsinki: Pekan Offset Oy. s. 34–42.*

Nyqvist L. 2006. *Miesten kriisikeskuksen loppuarviointi. Teoksessa: Sanasta miestä – kokemuksia miesten kriisityöstä. Helsinki: Pekan Offset Oy. s. 86–171.*

Peitsalo 2011. *Lyömätön Linja – miesten kanssa tehtävän väkivaltatyön tuloksia. Miessakit ry:n verkkajulkaisu.*

Tapaninen P. 2010. *Köysi Kaulassa. Opinnäytetyö, DIAK Etelä, Järvenpää. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22603/Tapaninen_Paivi.pdf%20?sequence=1.*

LIITE I: Sähköinen kyselylomake

Tieto kerättiin sähköisesti ZEF-arviointikoneella tehdyllä kyselyllä. Arviointikoneen käyttö mahdollisti kysymyspatterin rakentamisen siten, että osaan kysymyksiin vastaaminen tietyllä tavalla tuotti kohdennettuja lisäkysymyksiä. Esimerkiksi mikäli kyselyyn osallistunut henkilö ilmoitti vastaavansa yksityishenkilönä ja olevansa mies, häneltä kysyttiin väkivaltaan liittyvistä kokemuksista; väkivaltakokemuksista ei kysytty muilta. Ammatillisille kohdennettuihin kysymyksiin ei puolestaan päässyt vastaamaan, mikäli vastaaja oli valinnut vastaajastatukseen yksityishenkilö.

KYSYMYPATTERISTO

1. Infoteksti: *Tässä kyselyssä kerätään tietoa miesten kokemasta väkivallasta ja väkivaltaa kokeneiden miesten auttamisesta. Kyselystä on rajattu ulkopuolelle työaikana tapahtuneet sekä työn suorittamiseen liittyvät väkivaltatilanteet. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Kysely on suunnattu yli 18 vuotiaille. Kyselyyn vastataan joko ammatillisesta, avun tarjoajan roolista tai yksityishenkilönä. Mikäli työskentelet alalla, jossa kohtaat / saatat kohdata väkivaltaa kokeneita miehiä (esim. sosiaali- ja terveysala, poliisi tai pelastuslaitos), valitse ammatillinen näkökulma. Muussa tapauksessa valitse näkökulmaksi yksityishenkilö. Kerättyjä tietoja hyödynnetään Miessakit ry:n Väkivaltaa Kokeneet Miehet -hankkeen suunnittelussa, miesten auttamisessa, raportoinnissa sekä hankeviestinnässä. Lisätietoja kyselystä antaa Miessakit ry:n kehittämispäällikkö Peter Peitsalo; etunimi.sukunimi(at)miessakit.fi.*

2. Vastaa kyselyyn (vaihtoehtokysymys)

- Yksityishenkilönä
- Sosiaali- tai terveydenhuollon ammatillisesta näkökulmasta
- Muusta ammatillisesta (esim. poliisi tms.) näkökulmasta, mistä (kommenttikenttä)

3. Vastaaja (vaihtoehtokysymys)

- Mies
- Nainen
- En halua vastata

4. Ikäsi (vaihtoehtokysymys)

- 18-29
- 30-39
- 40-49
- 50-62
- 63-79
- 80 tai enemmän

Käytetyt kysymystyypit:

- avoin kysymys: avokenttä, johon sai kirjoittaa vastauksensa
- jana: liukujana asteikolla 1-5
- monivalintakysymys: vastaajalla oli mahdollisuus valita useampi kuin yksi vastausvaihtoehto
- vaihtoehtokysymys: vastaaja pysyi valitsemaan vain yhden vastausvaihtoehdon
- moni- ja vaihtoehtokysymyksen kommenttikenttä: osassa moni- ja vaihtoehtokysymyksiä annettiin mahdollisuus kommentoida valittua vastausta.

Seuraavat kysymykset kohdentuivat ainoastaan miehille, jotka ovat yksityishenkilöitä

5. Onko toinen ihminen kohdistanut sinuun väkivaltaa? Väkivallalla tarkoitetaan tässä yhteydessä fyysistä tai henkistä voiman tai vallan käyttöä tai näihin liittyvää uhkaamista. (vaihtoehtokysymys)

- Kyllä
- Ei
- En halua vastata

Seuraavat kysymykset kohdentuivat ainoastaan niille, jotka vastasivat edelliseen kyllä

6. Kenen taholta olet kokenut väkivaltaa?

Voit valita useamman vaihtoehdon (monivalintakysymys)

- Tuntemattoman
- Tutun, tarkenna (esim. sukulainen, työkaveri) (kommenttikenttä)
- Nykyisen kumppanin
- Ex-kumppanin
- En halua vastata

7. Minkälaista koettu väkivalta on ollut? Voit valita useamman vaihtoehdon. Lisää halutessasi vapaamuotoinen kuvaus. (monivalintakysymys)

- Henkistä (kommenttikenttä)
- Fyysistä (kommenttikenttä)
- Muuta, mitä (kommenttikenttä)
- En halua vastata

8. Kirjoita omin sanoin väkivaltatilanteeseen/tilanteisiin liittyvistä kokemuksista, tunteista tai ajatuksista. Mikäli et halua vastata, jätä vastauskenttä tyhjäksi ja siirry suoraan seuraavaan kysymykseen. (avoin kysymys)

9. Minkälaisia seurauksia väkivallasta aiheutui?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon.
(monivalintakysymys)

- a. Ei seurauksia
- b. Fyysinen vamma/jälki, minkäläinen (kommenttikenttä)
- c. Unettomuutta
- d. Päihteiden liikkäyttöä
- e. Keskittymisvaikeuksia
- f. Järkytystä
- g. Itsevarmuuden heikkenemistä
- h. Huolestuneisuutta
- i. Kiinnostuksen puutetta
- j. Masennusta
- k. Vihaa
- l. Pelkoa
- m. Ahdistusta
- n. Katkeruutta
- o. Muuta, mitä (kommenttikenttä)
- p. En halua vastata

10. Onko sinulla ollut tarvetta keskustella väkivaltaan liittyvistä kokemuksista ammattilaisen kanssa? (vaihtoehtokysymys)

- a. Kyllä
- b. Ei

11. Mistä asioista olet kokenut tarvetta keskustella? Voit valita myös useamman vaihtoehdon. (monivalintakysymys)

- a. Väkivaltaan johtaneista tapahtumista/syistä
- b. Väkivaltatilanteesta
- c. Väkivaltatilanteen seurauksista
- d. Muusta, mistä (kommenttikenttä)

12. Oletko puhunut tapahtuneesta jollekulle? (vaihtoehtokysymys)

- a. Kyllä, kenelle
- b. En, kirjoita lyhyt perustelu (kommenttikenttä)

13. Onko sinulle tarjottu mahdollisuutta keskustella väkivaltatilanteesta? (vaihtoehtokysymys)

- a. Kyllä, kuka (kommenttikenttä)
- b. Ei

Seuraavat kysymykset ainoastaan niille vastaajille, jotka valitsivat vastata ammatillisesta näkökulmasta

14. Näyttäytyykö miesten kokema väkivalta työssäsi (vaihtoehtokysymys)

- a. Kyllä
- b. Ei

Seuraavat kysymykset ainoastaan niille ammattilaisille, jotka vastasivat edelliseen kyllä

15. Minkälaista väkivaltaa kohtaamasi miehet ovat kokeneet? Voit valita useamman vaihtoehdon ja täydentää vastausta halutessasi lyhyellä kuvauksella. (monivalintakysymys)

- a. Henkistä (kommenttikenttä)
- b. Fyysistä (kommenttikenttä)
- c. Muuta, mitä (kommenttikenttä)

16. Minkälaista apua/tukea väkivaltaa kokeneilla miehillä on mahdollista saada asiakkaanas?

Voit valita myös useamman vaihtoehdon.
(monivalintakysymys)

- a. Fyysisen vamman hoitoa
- b. Keskustelua/asian läpikäymistä
- c. Neuvoja/ohjeita
- d. Asiakasohjausta avun piiriin
- e. Muuta, mitä (kommenttikenttä)

17. Otatko miehen mahdolliset väkivaltakokemukset puheeksi asiakkaita kohdatessasi? (vaihtoehtokysymys)

- a. Usein
- b. Joskus
- c. Satunnaisesti
- d. Hyvin harvoin
- e. En lainkaan

18. Ottavatko miehet itse puheeksi väkivaltaan liittyviä kokemuksia? (vaihtoehtokysymys)

- a. Usein
- b. Joskus
- c. Satunnaisesti
- d. Hyvin harvoin
- e. Eivät lainkaan

19. Kuvaile miehen väkivaltakokemuksen puheeksiottamiseen liittyviä tilanteita (avoin kysymys)

Seuraavat kysymykset on kohdennettu kaikille vastaajille

- 20. Minkälaista apua väkivaltaa kokeneet miehet mielestäsi tarvitsevat?** Poislukien fyysisen vamman hoitoon liittyvä tarve. Voit valita useamman vaihtoehdon. (monivalintakysymys)
- Henkilökohtaisia tapaamisia ammattilaisen kanssa
 - Puhelimen / verkon välityksellä tapahtuvaa tukea/neuvontaa
 - Keskustelua vertaisryhmässä
 - Muuta, mitä (kommenttikenttä)
- 21. Infoteksti:** *Kerro mielipiteesi seuraavista miesten väkivaltakokemuksiin liittyvistä asioista. Huom! Siirtyessäsi vastauksen jälkeen seuraavaan kysymykseen, janalle jää näkyviin edellinen vastaus (numeroitu pallo).* [Tutkijan lisäys paperiversioon: Jana on asteikolla 1-5, jossa 1 = vaikeaa ja 5 helppoa]
- 22. Väkivaltaan liittyvistä kokemuksista puhuminen toisen miehen kanssa on miehelle...** (jana)
- 23. Väkivaltaan liittyvistä kokemuksista puhuminen naiselle on miehelle...** (jana)
- 24. Väkivaltaan liittyvistä kokemuksista puhuminen ammattilaiselle on miehelle...** (jana)
- 25. Ammatillisen avun hakeminen väkivallan käsittelyyn on miehille tyypillisesti...** (jana)
- 26. Vertaistuen piiriin hakeutuminen väkivaltakokemuksen jälkeen on miehille tyypillisesti...** (jana)
- 27. Infoteksti:** *Arvioi eri työmuotojen tärkeyttä väkivaltaa kokeneiden miesten auttamisen näkökulmasta.* [Tutkijan lisäys paperiversioon: kysymyksissä 28-31 käytetty jana on asteikolla 1-5, jossa 1 = ei tärkeä ja 5 tärkeä]
- 28. Tuen ja neuvojen mahdollisuus puhelimitse / sähköpostitse** (jana)
- 29. Mahdollisuus henkilökohtaisiin tapaamisiin ammattilaisen kanssa** (jana)
- 30. Mahdollisuus osallistua ohjattuun vertaisryhmään** (jana)
- 31. Mahdollisuus avun saamiseen verkossa. Esimerkiksi yksilö- tai ryhmämuotoinen chati** (jana)
- 32. Kirjaa ajatuksiasi, ideoitasi ja ehdotuksia väkivaltaa kokeneiden miesten auttamiseksi** (avoin kysymys)

MISSAKIT RY pitää huolta miesten elämää tukevien yksilöllisten, yhteisöllisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden vahvistamisesta parantaakseen miesten kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vaiettu väkivalta

Miesten kokema väkivalta
sekä mahdollisuus avun
hakemiseen ja saamiseen

